

LLUC

NOVEMBRE-DESEMBRE 1987

NUM. 741

225 PTS.

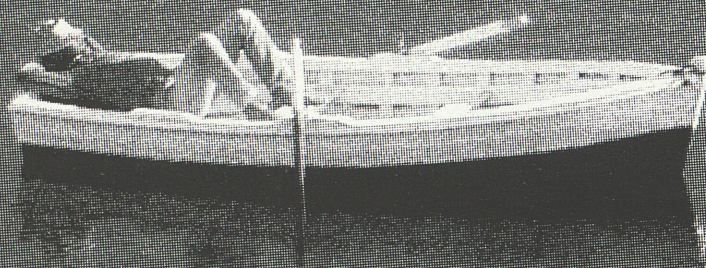

XXV

ANIVERSARI

OBRA CULTURAL BALEAR

I demà què?

Esta es la pregunta que todos debemos contestar en un momento u otro

Porque la fuerza y los recursos de los años jóvenes van pasando y llega el momento en que la persona ha de tener preparado un fondo propio que le haga posible esperar con tranquilidad los años que suceden a la jubilación.

Para que usted pueda contestar de la mejor manera a esta pregunta, BANCA MARCH ha preparado su Plan de Jubilación. Un plan que puede significar mucho en su futuro.

UN EJEMPLO:
Si Vd. destina al PLA "Sa BANCA" DE JUBILACION 10.000 ptas. cada mes. y supuesto que se obtenga una rentabilidad media efectiva del 11%.

Al cabo de:	Alcanzará un capital de: (*)	Y solo habría ingresado
5 años	918.200 ptas.	600.000 ptas.
10 años	2.465.420 ptas.	1.200.000 ptas.
15 años	5.072.590 ptas.	1.800.000 ptas.
20 años	9.465.810 ptas.	2.400.000 ptas.
25 años	16.868.640 ptas.	3.000.000 ptas.
30 años	29.342.840 ptas.	3.600.000 ptas.

(X) Supuesta la reinversión con las deducciones fiscales máximas.

T'esperam

Si desea recibir más información sin compromiso, llámenos al tel. 46 06 50 y estudiaremos conjuntamente su PLA "Sa BANCA" DE JUBILACION o su medida o bien envíe este cupón cumplimentado a BANCA MARCH. Avda. Alejandro Rovello n.º 8.

Nombre: _____ Tel.: _____ Población: _____

Apellido(s): _____ Domicilio: _____

C. Postal: _____

LLUC

Revista bimestral
ANY LXVII

Direcció:

*PP. Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de la Real
07010 Ciutat de Mallorca*

Informació i correspondència:

*Apartat de correus 619
07080 Palma de Mallorca
Telèfon 75 04 95*

Director:

Bartomeu Suau Tugores

Conseller Delegat:

Ramon Ballester i Vives

Cap de Redacció:

Pere J. Llabrés i Martorell

Consell de Redacció:

*Miquel Gayà i Sitjar
Gabriel Janer Manila
Maria de la Pau Janer Mulet
Joan Mas i Vives
Leonard Muntaner i Mariano*

Administrador:

Gaspar Alemany i Ramis

Subscripció: 1.300 ptes. anuals

Estranger: 1.500 ptes. anuals

Preu de l'exemplar: 225 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Fotocomposició i impressió:

Taller Gràfic Ramon

Jaume Balmes, 43

Tel. 75 44 32

07004 Palma de Mallorca

Dipòsit legal: P.M. 276-1958

I.S.S.N. 0211-092 X

sumari

Pàg.

- 2 **EDITORIAL:** La capçalera del darrer número de **LLUC** del 1987 és dedicada a commemorar el XXV aniversari de l'**Obra Cultural Balear**. L'article editorial comenta **una etapa de la cultura catalana a ca nostra**.
- 3 Francesca Sastre ha entrevistat el nou president d'OCB: **Miquel Alenyar: entorn del president de l'Obra Cultural Balear**.
- 4 **A Menorca també hi ha l'Obra Cultural Balear**. Miquel Vanrell ens reconta la fundació, tasques i vicissituds de l'Obra a la Balear menor.
- 6 Ara comença la sèrie d'escrits sobre les Delegacions de l'OCB a Mallorca. Primerament (per ordre alfabètic) es presenta la delegació d'Algaida que porta quinze anys d'activitats: **La recuperació dels Cossiers**.
- 8 **Primeres passes d'OCB a S'Arenal**, la delegació establerta des del març d'enguany.
- 10 **Qanarusa** és el nom del butlletí que OCB de Binissalem publica per donar compte de les seves activitats.
- 11 **De la Festa des Jai al «Diari de Buja»**. Des del 27 de maig del 1976 funciona a Búger una delegació d'OCB, ben acreditada per les seves nombroses tasques a la petita vila.
- 12 Damià Pons i Pons ens descriu, fil per randa, el moviment que **l'Obra Cultural a Campanet** ha desenrotllat des del 1976.
- 13 Jordi Fiol i Horrach tracta de **l'Obra Cultural Balear a Costitx**, que funciona també des del 1976.
- 15 **A contracorrent: a la ciutat indiferent però no tant**. A Inca l'OCB ha tingut molts alts-i-baixos, però continua endavant, malgrat les pauses, sempre endavant. Escriu Antoni Armengol i Coll.
- 17 **Llucmajor de pinte en ample** és la capçalera de la revista que des del setembre del 1981 publica la delegació d'OCB a Llucmajor, junt amb moltes altres activitats.
- 19 **Mel i sucre** és la revista de la delegació d'OCB a Sant Joan, fundada a finals del 1980, promotora de nombroses tasques culturals a la vila. Escriu Miquel Company.
- 20 Mateu Morro fa la presentació de **l'Obra Cultural Balear a Santa Maria**.
- 20 **Néixer tot just després de la crisi**, així ho féu OCB a Vilafranca per l'estiu del 1985.
- 21 **L'ESGLÉSIA NOSTRA**. També aquest mes és aquesta una plana sobre cultura, la que ha impulsat l'Església de Mallorca durant aquests 25 anys. El panorama cultural dins l'Església en el 1962 i les activitats sovint duites a terme en col·laboració amb l'OCB és el tema de l'article de Mn. Pere-Joan Llabrés: **L'Església de Mallorca davant la nostra cultura**.
- 24 L'Obra Social de «la Caixa» ha muntat dues exposicions sobre l'antic Egipte i els jocs antics d'Olympia. Són **activitats pedagògiques de «la Caixa a les escoles»**.
- 26 **Lluc per Mallorca**, per Bartomeu Pericàs.
- 27 **Índex d'autors de «Lluc» 1987**.

editorial

Una etapa de la cultura catalana a ca nostra

L'OBRA CULTURAL BALEAR compleix vint-i-cinc anys aquest mes de desembre del 1987. Noces d'argent d'un compromís ferm i fecund amb la història cultural del nostre poble. És motiu de celebració i és també motiu de reflexió, de *girar l'ullada cap enrera* i d'intentar escodrinyar on s'amaga *la llavor de la nova primavera* perquè no es faci malbé i preservar-la de gelades.

Aquests vint-i-cinc anys ens han passat de pressa, han estat el teixit de múltiples esdeveniments de tot tipus a les nostres Illes, als Països Catalans, a l'Estat espanyol.

La nostra cultura se n'ha vist ben afectada. Hem passat d'una tolerància, sempre amb l'ai al cor per mor d'aquella espasa de Damocles que era la censura, a una situació que, des de les instàncies oficials, pregonen que és de llibertat, co-oficialitat i altres expressions constitucionals i democràtiques.

Tanmateix tots sabem que la nostra cultura no gaudeix d'un status normal en el poble que la té per pròpia. Altrament no hi hauria necessitat d'una Llei de normalització lingüística, que gairebé encara s'ha d'estrenar.

No és que ara vulguem recaure en les lamentacions tantes voltes repetides en el mur de les incomprendensions de sempre. Volem, això sí, aportar reflexions i esforços perquè la tasca, que el nostre poble ha hagut de recomençar tantes vegades, sobretot després del tristíssim Decret de «Nueva Planta», sigui cada vegada més lúcida, efectiva i es difongui en capes sempre més nombroses del nostre poble.

Els qui feim i llegim aquesta revista estam prou convençuts del nom i de l'abast geogràfic, històric i cultural de la llengua que parlem a les Illes. Deixem de banda, per una vegada, les lamentacions que sovint hem de fer per les campanyes anti-catalanistes que en cartes als diaris, en opinions expressades sobretot pels oients de la TVE a les Balears, en les pintades pels nostres carrers, sovintegen per falta d'informació o per visceralitats polítiques que no fan més que intentar de capficar la gent de les illes en la secular desconeixença de les seves arrels.

Avui voldriem cridar l'atenció sobre un altre caire de la qüestió. És prou sabut que OBRA CULTURAL BALEAR neix a imitació d'OMNIUM CULTURAL; vindrà després l'ACCIÓ CULTURAL del País valencià. De llavors ençà han sorgit projectes i realitzacions de cara a unir esforços. Però encara hem de deplorar que la unitat dels esforços per a la nostra cultura comuna no s'hagi assolit com seria de desitjar.

Hem d'aplaudir la connexió —pacífica i ben fructuosa a Mallorca— de TV 3, la recepció aquí dels programes de TVE 2 en català. També sabem que diaris i revistes en català —sobretot del Principat— es reparteixen a les Illes. Però ¿són conscients els promotors culturals —en qualsevol tipus de mitjà de comunicació social— que el que es produeix al Principat ha de servir per a les nostres Illes i hi ha de ser atractiu, talment que ho puguem considerar també nostre? ¿No hi ha sovint una certa inhibició en les instàncies culturals —en el sentit més ample de la paraula— del Principat respecte a la nostra problemàtica? No basta només captar les emissions de TV 3: els responsables d'aquestes haurien de tenir present que també aquí les veim, i per això ens les haurien de presentar com a cosa nostra; s'haurien d'esforçar perquè TV 3 fos realment també la «nostra» TV perquè parla en la nostra llengua i ha de promoure la nostra cultura. El mateix cal dir del canal 2 de TVE en català. Els del Principat haurien de tenir més clara la responsabilitat que tenen —perquè així els l'han atribuïda les circumstàncies històriques, socials i polítiques de la nostra cultura— respecte als altres països de llengua i cultura catalana.

No val l'excusa de sempre: la por a semblar imperialistes. Que no facin cas de certes pintades que tots tenim presents: qui les han escrites prou que aplaudeixen un imperialisme que aquí és present des que l'imposaren les tropes i els funcionaris de Felip V, i d'abans encara: un imperialisme que té encara tota la força d'un Estat que continua imposant a tot arreu una sola llengua... i cultura... oficial.

Miquel Alenyar: entorn del president de l'Obra Cultural Balear

Va néixer a Palma, l'any 1939, però els seus avantpassats provenen d'Alcúdia. Ell mateix ho va descobrir, estudiant l'arbre genealògic de la família. Amb això ha arribat a compondre una idea de l'evolució econòmica de Mallorca, des del segle XIV. A estones lliures també ha dedicat diversos estudis de pintura. N'és un bon observador.

Si me demanes quin pintor és el que més m'agrada, te diré que és n'Ackerman; i la millor pintura per a mi, el sostre de l'hemicicle del Parlament. No només és una magnífica obra pictòrica, sinó que és un gran discurs polític, encisador. És un discurs a favor de la llibertat i contra l'opressió que mai ningú ha pintat amb la convicció d'Ackerman. La imatge de la llibertat la pinta amb un escut que du les quatre barres. A l'hemicicle del Parlament, la llibertat està defensada per quatre barres. A l'esborrany de la pintura aquesta llibertat està simbolitzada amb un lleó, però a la definitiva hi posà les 4 barres, l'any 1882. Pinta la pau, la lluita contra la repressió, les tres banderes que representen la lluita per la llibertat: la italiana i la francesa. La banda vermella de la bandera francesa és tan immensa que se perd a l'infinit. En aquell moment, l'any 1882, la bandera vermella simbolitzava la lluita dels obrers contra els abusos de la classe burgesa.

A Miquel Alenyar no se li escapa la ironia d'Ackerman de fer un discurs tan progressista en un sòtil que aixoplugà la classe benestant de la seva època, els balls burgesos del «Círculo Mallorquín».

Els darrers quatre presidents de l'Obra Cultural Balear, celebrant el XXV aniversari de l'Obra (Foto: Xesc Amengual)

Per a Miquel Alenyar també resulta una ironia els discursos de la classe benestant que es queixa dels costos de la insularitat, de les poques inversions de l'Estat. Com a bon economista ha demostrat amb dades irrefutables que aquests tòpics no són del tot certs. Potser és un dels pocs economistes que combinen el seu treball, director de Banca Catalana, amb la investigació en economia. Ha publicat diversos llibres i un centenar d'articles a premsa i a revistes especialitzades.

Des d'aquest mes de desembre és el nou president de l'Obra Cultural Balear, un càrrec que l'ha agafat amb la il·lusió i l'empremta que el marquen a l'hora d'iniciar

un treball i dur-lo a terme fins al final amb uns resultats clars, positius i sense presses. Es reconeix una mica esbiaixat per la seva condició d'economista, quan se li fa notar que repeteix frases com «maximitzar els resultats», «aprofitar al màxim l'obtenció de recolzament»... A Miquel Alenyar li ha agradat sempre el treball en equip, és soci des de fa anys de l'entitat i ha conegut tots els ex-presidents de l'Obra Cultural Balear: Miquel Forteza, Climent Garau, Josep M. Llompart i Ignasi Ribas, amb els quals ha mantingut sempre una bona relació.

FRANCESCA SASTRE

A Menorca també hi ha l'Obra Cultural Balear

Amb la conferència «La llengua i el dialecte», donada per Francesc de B. Moll, l'hivern de 1973, a l'Ateneu de Maó, Obra Cultural de Menorca, creada el 29 d'agost de 1973, inicia la seva presència pública dins la societat menorquina, presència que tindrà una forta incidència en el desenvolupament político-cultural de la vida illenca.

En el transcurs del 72 es reuniren en diverses ocasions persones de l'illa enquadrades dins moviments socioculturals, per tal de debatre la conveniència, o no, de la creació d'una Delegació menorquina d'Obra Cultural Balear. A les primeres reunions no hi hagué prou consens. Passat un cert temps es torna a proposar el tema, ara amb l'assistència de noves persones i es decideix la constitució de l'entitat, una vegada superades les reticències que tornaren sorgir davant l'existència d'altres institucions culturals a Menorca (Ateneu, Joventuts Musicals, etc.). S'arribà a la conclusió que la incorporació d'una nova entitat al món cultural menorquí no seria un obstacle per a les altres, perquè el plantejament de la creació d'O.C.B. de Menorca no es feia amb la intenció de monopolitzar iniciatives, sinó, més tost, amb esperit de col·laboració amb tots i d'omplir aquells aspectes no atesos —eren molts— per les entitats ja existents.

La nova associació cultural menorquina es proposà, doncs, impulsar el desplegament d'una cultura autènticament popular, arrelada a la història de l'illa; d'una cultura al mateix temps viva, moderna i amb participació de tothom. És a dir, a més de la promoció i defensa de la llengua catalana i del seu ensenyament, es planificà la diversificació de les activitats clàssiques, tot organitzant cicles de conferències, campanyes sobre problemes urbanístics, socials, culturals, polítics, etc.

La primera junta de la nova Delegació d'OCB, la componen persones de diferents poblacions menorquines, perquè a la reunió definitiva on s'aprova la creació de l'entitat, es decidí, amb bon criteri, que només es crearia una sola delegació a Menorca, l'àmbit d'actuació de la qual seria l'illa. D'aquí, per tant, la necessitat d'incorporar a la junta persones de tots els pobles menorquins.

El primer President fou l'arquitecte de Maó, Joan Coll Capó. L'acompanyaren a la junta, Antoni Casero (Maó), Joan Febrer (Maó), Albert Moragues (Maó),

Miquel Vanrell (Es Castell), Andreu Murillo (Maó), Josep A. Pons Roca (Ciutadella), Gonçal Pons (Ciutadella), Llorenç Marquès (Ferreries), Arcadi Gomila (Alaior), Andreu Polo (Maó), Joan C. de Nicolás (Maó), Jaume Obrador (Maó). Hi hagué dificultats per trobar gent a Mercadal i Sant Lluís.

A més de les activitats ja assenyalades (cicles de conferències, taules rodones, exposicions, presentacions de llibres, cursets monogràfics, etc.) tres són les accions que més ampli ressò han tingut dins l'opinió pública: la campanya per a la defensa i salvació de s'Albufera d'Es Grau, la persistent insistència a l'Ajuntament, encara franquista, de Maó, perquè incorporàs els noms populars als carrers de la ciutat, i l'edició de l'Enciclopèdia de Menorca.

L'any 1974 va començar la campanya contra la urbanització de s'Albufera, iniciada per un holandès amb capital de diversa procedència. Les obres eren manifestament il·legals, cosa molt corrent a l'època. El ressò internacional de la campanya amb l'escàndol que suposava la destrucció d'una de les zones humides més importants de la Mediterrània i la mobilització de persones i entitats significatives, com el Col·legi d'Arquitectes de Balears, feren paraitzar les obres. Tanmateix l'amenaça urbanitzadora ha estat una constant durant els darrers 14 anys. Sembla que, finalment, s'Albufera podrà ser salvada, però, és clar, no amb la integritat desitjable, cosa només possible si mai no hagués estat objecte d'inici urbanístic.

Entre els nombrosos adherits a la campanya, cal esmentar un grup de socis mallorquins de l'OCB que es desplaçaren a Menorca amb Climent Garau i Joan Verger, president i vicepresident, aleshores, on alguns expedicionaris participaren a una multitudinària taula rodona sobre ecologia que se celebrà a l'Ateneu de Maó, primera seu de la Delegació menorquina d'Obra Cultural Balear.

I no es pot tancar el capítol de s'Albufera sense fer esment de l'aportació gratuïta, per tal de contribuir a les despeses de la campanya, d'obres pictòriques donades per destacats pintors catalans i menorquins. Aquests artistes són: Arranz Bravo, Artigau, Bartolozzi, Calvet, Gerard Sala, Guinovart, Maurí, Serra de Rivera, Miquel Vilà, Vives Campomar i Vives Llull.

L'altra campanya de conscienciació ciutadana que a l'època franquista simbolitzava un inici de lluita per recobrar la personalitat del poble, fou la dirigida a incorporar els noms populars dels carrers de Maó amb els quals eren coneguts per la majoria de la població autòctona. La feina va ser difícil, llarga i dura, però finalment s'aconseguí estampar devora el nom oficial (que no fou eliminat, òbviament) el popular. La campanya tengué prou ressò perquè un equip de TVE a Catalunya vingués a filmar sobre el tema. Probablement la popularització que li donà TV fou decisiva perquè l'Ajuntament encarregàs les làpides amb el nom popular i fossin col·locades devora les altres, la qual cosa facilità, amb l'arribada de la democràcia, la incorporació definitiva d'aquests noms només retirant els rètols franquistes.

Darrerament, l'edició de l'Enciclopèdia de Menorca és la tasca prioritària de l'Obra Cultural menorquina. És un treball que requereix gairebé tots els esforços de l'entitat. Tot va començar l'any 76, en què es plantejà la necessitat d'introduir a les escoles un material (inexistent, aleshores) capaç d'aportar al al·lots menorquins el coneixement de l'entorn immediat, imprescindible per arribar a una cultura més universal. Les dificultats econòmiques feren que aquesta primera iniciativa es frustràs i s'optà per donar-li l'alternativa actual, és a dir, elaborar una enciclopèdia temàtica que abastàs en profunditat un estudi integral de l'illa, que incorporàs a la bibliografia existent un coneixement actualitzat de la terra, de la història i de la societat de Menorca, o sigui, de les característiques més genuïnes de la cultura menorquina i del seu contingut. Una vegada elaborada, és intenció d'OCB de Menorca que els seus continguts siguin introduïts a les escoles amb textos adequats a cada nivell escolar.

Recentment, l'Enciclopèdia de Menorca ha estat guardonada amb el premi Miquel dels Sants Oliver, instituït amb motiu del XXV aniversari de la fundació d'Obra Cultural Balear.

Com a fet important cal esmentar, també, que Obra Cultural de Menorca ha participat com a entitat organitzadora en les tasques del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

XXV aniversari

obra cultural balear

ACTE COMMEMORATIU
18 de desembre de 1987 a les 20 h.
Teatre Principal, Palma

Finalment, dir que Obra Cultural de Menorca ha estat presidida per les següents persones: els arquitectes Joan Coll Capó i Enric Taltavull, Josep Sintès Abril, i, actualment, pel físic Josep Miquel Vidal Hernández.

MIQUEL VANRELL

DOSSIER:

LES DELEGACIONS D'OCB

La recuperació dels Cossiers

Quinze anys d'Obra Cultural Balear a Algaida

Els primers contactes que motivaren després la creació de la Delegació d'Algaida es produïren a ran d'un curset de català que es va fer l'estiu de 1972. Aquell grup de gent, jove en sa majoria, decidiren que era convenient organitzar i encaminar llurs inquietuds en una mateixa direcció i dins una Entitat que els donàs un suport i una continuïtat necessària. El primer objectiu, forçosament molt ampli, era la recuperació, la defensa i l'expansió de la nostra llengua i cultura.

Aquells primers anys, que per altra part eren els darrers del franquisme, es caracteritzaren per una lluita constant a fi de dur a terme unes activitats que, en aquells moments, estaven freqüentment amb la il·legalitat. Només direm que, en aquells moments, parlar de «català» no era gens freqüent ni ben vist, ni per les autoritats ni per la resta del poble.

Possiblement el fet que més ens va acostar al poble fou la recuperació dels Cossiers. Feia anys que no ballaven, i el seu ressorgir no fou gens fàcil: trobar una persona que aprengués la música, gent que els volgués aprendre a ballar, gent que els volgués ensenyar, gent que fes els vestits que s'havien fet malbé, etc. Tota aquesta gent es va trobar, i, a més a més, es va fer amb una il·lusió i unes ganes que feren possible superar tots els obstacles i arribar al final: tornar a ballar per les festes de Sant Jaume de l'any 1973. Més d'un parell d'algaidins es varen eixugar una llagrimeta durant el ball de l'Oferta dins l'església.

Aquesta col·laboració que trobarem per a complir la tasca de recuperació dels Cossiers l'hem trobada sempre que hem sabut, o hem pogut, connectar amb el sentit de «poble». Recordarem només una sèrie d'aquests actes amb participació de molta gent d'Algaida: L'homenatge a Gabriel Janer Manila amb motiu del premi Ciutat de Palma, l'hivern de 1973; l'homenatge als xeremiers d'Algaida, mestre Bernat i mestre Jordi, el 2 de setembre de 1973; el Certamen de cançó de festa i ball mallorquí, el dia de Sant Jaume de 1975; l'homenatge a Mestre Llorenç Batle, el mes d'agost de 1977; l'homenatge a l'escriptor Pere Capella amb motiu del 25è aniversari de la seva mort, dins les festes de Sant Honorat de 1980.

Però el que pensam que ha estat més difícil mantenir durant quinze anys ha estat la constància a organitzar actes més «culturals», amb el to moltes vegades

pejoratiu que la paraula cultural té. Ens referim a tota una sèrie d'actes que ja per endavant sabíem que tendrien poca audiència: conferències, presentacions de llibres, taules rodones, exposicions, sessions de cinema, cursos de català, d'història de Mallorca, d'informació i premsa, mímica, balls mallorquins, etc. etc. N'hi ha hagut d'altres més atractius, i amb més assistència i èxit de públic: els sopars-concurs, les assemblees anuals del dia de Sa Fira, la xocolatada de la Nit de Nadal, recitals de tot tipus, des del de Francesc Pi de la Serra a Can Gordiola, devers l'any 1973, fins als més diversos autors joves, al nostre local social; la festa d'En Cames Tortes, etc. Hi ha hagut, naturalment, de tot, en aquests actes: des de veure el local replè el dia que vingué Josep Melià a parlar-nos d'autonomia (ja fa molts d'anys) o el dia en què el notari Joan Verger ens parlà de com s'ha de fer un testament, fins a esser mitja dotzena, comptant el conferenciant, però no és gens estrany si pensam que ens hem atrevit a fer conferències fins i tot sobre «Cartografia medieval mallorquina».

Hi ha hagut moments crítics i difícils, al llarg d'aquests quinze anys, però els hem superat.

Si haguéssim de destacar dos fets o elements cabdals dins la nostra petita història, no dubtaríem a senyalar, a més del conjunt d'actes que més o manco hem enumerat molt ràpidament, en destacaríem, deia, dos: el ressorgiment dels Cossiers, i la creació de la revista *Es Saig*, que apareix com a Bolletí de l'Obra Cultural Balear d'Algaida.

Dels Cossiers ja n'hem parlat, sobretot del seu renaixement. Només voldríem afegir, de cara al seu futur, que enguany hem fet o estam fent en aquests moments, un gran esforç perquè per Sant Jaume surtin a ballar amb els vestits totalment nous. És un esforç de feina per part de molta gent, però també econòmic, ja que costaran molts de doblers. Volem aquí fer constar que quan els Cossiers, per Sant Jaume de l'any passat, feren una col·lecta dins l'església entre els assistents per fer els vestits nous, el poble va respondre com mai ho havia fet, i com mai ningú de nosaltres ho havíem somniat.

Es Saig, com ja hem dit abans, va aparèixer com a Bolletí de l'Obra Cultural, amb el número 0, el desembre de 1980, amb molta il·lusió i pocs mitjans. Ha anat creixent en tots els sentits i aspectes: de qualitat en

contingut, de qualitat en impressió i presentació, en nombre de subscriptors i en nombre de planes, en nombre de col·laboradors, etc., però, sobretot, ha aconseguit arribar a tot el poble, entrar dins una majoria de cases algaidines, i de cases d'algaidins que viuen a fora. Dels darrers números n'estam fent una tirada de més de cinc-cents exemplars.

Hem d'acabar, però si heu tengut la paciència d'arribar fins aquí, possiblement tendreu una idea po-bra del que ha estat la nostra vida dins la cultura algaidina. La pregunta que ens hem anat fent durant anys és si la nostra feina ha valgut la pena. Sempre hem volgut donar una resposta optimista: sí, valia la pena. Evidentment s'hauria, hauriem, pogut fer més, molt més, però el nivell de coneixement del català i de la nostra cultura en general és molt més alt que fa quinze anys, i ens volem atribuir part d'aquest mèrit.

Intencionadament hem procurat no anomenar ningú, ni presidents, ni secretaris ni vocals, ni màxims impulsors dels Cossiers o d'Es Saig o d'En Comes Tor-tes, o de les excursions. Primer, perquè la llista hauria estat molt llarga, però, sobretot, perquè una sola omisió hauria desfet tot el que preteníem amb aquesta mica d'història, que és, ni més ni menys, que mostrar com dins un poble hi ha hagut un equip de gent que ha lluitat i segueix lluitant per la nostra cultura, sense personalismes ni protagonismes.

I la nostra intenció és la de seguir llaurant el nostre futur, com ha de fer cada poble, sense intromissions foranes.

DELEGACIÓ DE L'OCB A ALGAIDA

Els cossiers d'Algaida ballant l'oferta dins la parròquia
(Foto Torrelló - «Diario de Mallorca»)

Diario de Mallorca

un diari

per a tots els mallorquins

Primeres passes d'OCB a S'Arenal

La delegació de l'Obra Cultural Balear a S'Arenal complirà aviat 10 mesos des del seu naixement.

Pel que fa als inicis, tot començà un dia del mes de febrer quan uns amics de l'Obra de Lluçmajor i un grup d'arenalers ens reunírem al Restaurant Ca'n Pere. Sopàrem gustosament i en acabar intentàrem centrar la conversa en el que ens havia duit aquell vespre a trobar-nos. Tots nosaltres sentíem la necessitat de fer alguna tasca a S'Arenal com per exemple que la nostra llengua fos escoltada a un recital, o bé fos llegida pels carrers... i per què no? semblar el sentiment de poble dins l'ànima de cada un dels veïns d'aquesta contrada nostra. Els llucmajorers ens informaren de totes les activitats realitzades per l'Obra Cultural Balear al seu poble i aviat ens animaren a crear una delegació a S'Arenal ja que tot allò que nosaltres desitjàvem fer no s'allunyava gaire dels objectius que l'Obra, com a entitat cultural, intentava dur a terme des de fa vint-i-cinc anys.

Dies després, ens reunírem ja en solitari, i, decidírem que S'Arenal tindria una delegació de l'Obra. Ben aviat pensàrem en la necessitat d'un local per a les reunions, aquest, quedà establert, per manca d'opcions, al local parroquial (Carrer Vicaria, 1). Davant la necessitat de formar una junta directiva, els socis de la delegació elegiren, en votació, Catalina Sociés i Salvà com a presidenta, com a tesorera Adelfina Pérez i Garcies, com a secretària quedà Rosa Bel Molla i Aznar, també foren elegits sis vocals que per no fer massa llarga la llista no anomenaré.

Ara ja ho teníem tot a punt, només ens calia començar. En la reunió de dia 9 de març es determinà la programació dels actes de presentació que quedà configurada de la següent manera:

3 d'abril a les 8'30 h. Presentació i taula rodona tractant el tema «Situació cultural a S'Arenal». Convidàrem, per una banda, als màxims implicats en la qüestió, als representants de cultura dels ajuntaments de Palma i Lluçmajor i a les entitats locals com l'associació de veïns i la d'hotelers.

4 d'abril a les 11 h. Cercaviles que passejà per tot S'Arenal fins arribar a la Plaça Major, on els nins realitzaren una pintada sobre l'asfalt. Pel que fa al dissabte vespre, organitzàrem una petita festa a la Plaça de l'Ambulatori, amb actuacions de Joan Xamena i els santanyiners Joan i M.ª Antònia.

El públic fou nombros, durant la taula rodona comptàrem amb unes setanta persones. La participació infantil és nombrosa sempre i el dissabte no mancà. Però el fet que fes fred sí que ens llevà públic a la

Acte de presentació de l'OCB a S'Arenal: Canten Joan i Maria Antònia, de Santanyí (4 abril 1987)

festa del vespre. Malgrat tot l'experiència ens resultà satisfactòria.

Els següents actes es feren amb motiu del dia del llibre a l'anomenada Plaça dels Nins. Col·locàrem una taula amb llibres, tots ells en català; vàrem vendre uns setanta llibres. Tot un èxit!

Pel dia 24 s'organitzà una tertúlia a càrrec de Don Antoni Galmés i Miquel Rayó; resultà una experiència interessant que segurament repetirem enguany.

La nostra pròxima tasca, fou l'organització de les festes de Sant Cristòfol. Són dues setmanes d'intensa activitat social, cultural i esportiva al nostre poble. El programa de festes havia d'esser variat i ampli. Entre els actes realitzats destacarem la revetla mallorquina amenitzada pel grup Aliorna, el concurs de paelles a Son Verí, l'exposició de Miró al local parroquial, tallers de manualitats pels infants, concursos de dibuix, un àudiovisual del GOB, un concert de la coral Murta, ginkames...

L'agost i el setembre per motius de feina la nostra delegació no celebrà cap acte.

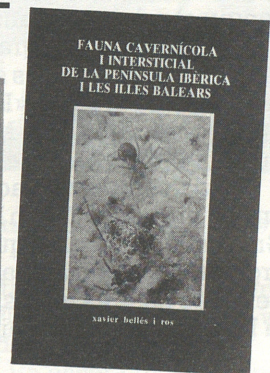
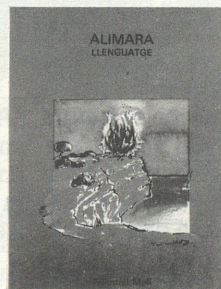
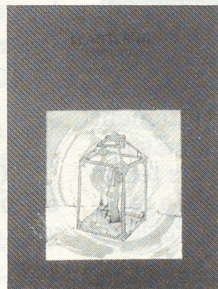
L'octubre realitzàrem una excursió a Valldemossa i el novembre hem estat preparant el programa de l'any 1988. Per Nadal tenim pensat fer una mostra de cançons en què hi participaran els nins de totes les escoles del poble. Ens encarregam també d'organitzar l'arribada dels Reis d'Orient.

DELEGACIÓ OCB (S'ARENAL)

Presentació de l'OCB a S'Arenal

DARRERES NOVETATS DE L'EDITORIAL MOLL

Joan Veny, **Els parlars catalans** Biblioteca «Raixa», 128 (7.ª edició).

Pere Morey, **L'anell de Boken Rau**.

Jaume Ordines i Llobera / Mateu Rigo i Bonet, **El nas de dos pams**.

Antoni Artigues, Ramon Bassa, Miquel Cabot, Ramon Díaz, Joan Lladonet,

M. Immaculada Pastor, **Llantera (Llenguatge)**.

Antoni Artigues, Ramon Bassa, Miquel Cabot, Ramon Díaz, Joan Lladonet,

M. Immaculada Pastor, **Alimara (Llenguatge)**.

Xavier Bellés i Ros, **Fauna cavernícola i intersticial de la Península Ibèrica i les Illes Balears**. Monografies Científiques, 4.

editorial
MOLL

Torre de l'Amor, 4. Palma de Mallorca

Qanarusa

El dia 1 de maig del 1987, es constituí a Binissalem una Delegació de l'Obra Cultural Balear. Els objectius d'aquesta delegació són bastants, però bàsicament es poden resumir en tres: normalització de la nostra llengua, promoció de la cultura catalana i la publicació d'una revista.

Quant al primer punt ja s'han fet bastants coses:

- Un curs de català per a adults, al qual hi assisteixen quaranta-cinc persones separades en dos grups.

- Un treball, a petició de l'Ajuntament, sobre el canvi dels noms dels carrers.

- Tasca conjunta amb l'Ajuntament per a normalitzar tota la documentació d'aquest Consistori.

Quant al segon punt cal destacar:

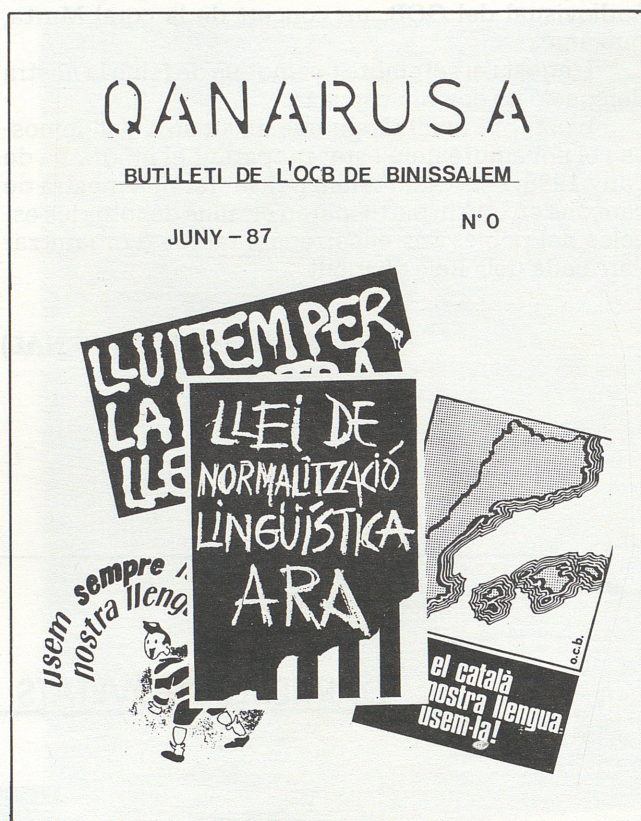
- Excursions amb la finalitat de conèixer més el nostre país.

- Celebració de festes populars. Darrerament hem celebrat la festa de Santa Cecília on hi participaren tots els grups musical de Binissalem: Tall de Vermadors, Escola de Música, M.ª Cànoves i J. Pons i Gabriel Martí.

Pel que fa a la revista, el primer pas ha estat la publicació d'un butlletí anomenat *Qanarusa* (això era el districte àrab en el qual hi estava Binissalem; amb la conquesta dels catalans fou catalanitzat amb el nom de Canarossa). Malgrat no s'assolís l'èxit que esperàvem, per aquest mes s'està preparant una nova edició que durà per títol «Es Xafarder» el qual era el títol que emprava Llorenç Moyà en la publicació que feia quan habitava Ca'n Gelabert.

Cal destacar que aquesta setmana, l'Ajuntament ens ha proporcionat un local definitiu a l'antiga Escola Graduada. Les coses que en aquests moments tenim organitzades són les campanyes que feim per a recuperar les nostres festes i cal destacar la preparació de la Festa de Sant Antoni entre altres.

Tel dia 24 s'organitzà una tertúlia a càrrec de Don Antoni Gaimés i Miquel Rayó, resultà una experiència interessant que segurament repetirem enguany. La nostra propera tasca: fer l'organització de les festes de Sant Cristòfol. Són dues setmanes d'intenses activitats culturals i socials. El nostre programa de febrer és molt variat i amb moltes activitats interessants. A més a més, tenim una campanya d'informació sobre el català i el castellà, així com una campanya d'informació sobre el català i el castellà. A més a més, tenim una campanya d'informació sobre el català i el castellà.

Comptam amb el suport i la col·laboració de tots els binissalemers, i esperem que aquesta Delegació vagi endavant i no mori mai.

OCB DE BINISSALEM

**Una cultura en marxa
per a tot un poble.**

Demaneu informació

XARXA
CULTURAL

Carrer Ample, 35 (Palau Mornau) Telèfon 315 10 11 - 08002 Barcelona

De la Festa des Jai al «Diari de Buja»

El 27 de maig de 1976 va tenir lloc la inauguració del local social de la delegació amb assistència del President de l'OCB Sr. Climent Garau Arbona.

Totd'una el nombre de socis de la delegació ja va ser de quaranta i aquest nombre s'ha mantingut constant, perquè les poques baixes que hi ha hagut, s'han vist compensades per tantes altres altes.

ACTIVITATS:

1. «Diari de Buja». Creim que és una de les coses més interessants que s'han fet des de la Delegació. Ha estat un bon mitjà d'informació local i ha informat no solament de l'actualitat, sinó també sobre els fets més destacats de la història de Búger i ha arribat no tan sols a la gent que resideix a Búger, sinó també la gent de Búger que per motius professionals es veu obligada a residir fora del poble. Va començar a sortir l'any 1978 i fins ara ha publicat vint-i-cinc números. Va aconseguir el Primer Premi en el Concurs literari organitzat per l'Associació de la Premsa de la Part Forana.

2. «Festa des Jai». És una festa tradicional de Búger que té una antiguitat de més de 175 anys, que havia deixat de celebrar-se d'ençà de l'any 1937 i que ha estat recuperada gràcies a la nostra delegació.

3. Exposicions de pintura. Des de l'any 1977 s'organitzen cada any amb èxit creixent dues exposicions de pintura i des de fa quatre anys té lloc a Búger la «Trobada de pintors al camp».

4. Concerts de Música. La delegació nostra, que vetla per tots els aspectes de la cultura, no podia deixar de banda la música. Ha organitzat diferents concerts, entre els quals citarem:

Tres a càrrec de l'Orquestra «Ciutat de Palma», un a càrrec de la banda de Música d'Inca i dos per la banda de Montuiri, una sèrie de concerts de cant coral amb actuacions de la Coral Murta, Antics Blauets de Lluc, Nins cantors de Sant Francesc i tres concerts d'orgue a l'església parroquial. Destacam que la delegació va col·laborar en la restauració d'aquest orgue.

5. Cursos de llengua catalana. S'han organitzat tres cursos amb una important assistència d'alumnes a càrrec dels professors Bartomeu Siquier i Bartomeu Amengual.

6. Normalització lingüística. Una visible contribució a la normalització de la nostra llengua ha estat la retolació dels carrers en català i també han catalanitzat els seus rètols gairebé tots els establiments co-

Manifestació del 29 d'octubre del 1977

merciars del poble. Aquesta tasca la va dur a terme principalment el Sr. Miquel Pericàs el temps que va ser Regidor de l'Ajuntament de Búger.

7. Escola de Ball de Bot. Va ésser creada fa tres anys i des del primer moment va despertar un gran interès entre la gent del poble. Hi assisteixen una cinquantena d'alumnes i l'agrupació ja ha actuat amb èxit a diferents pobles de Mallorca i, sobretot, a les festes de Búger.

Per tot això i per moltes coses més que són impossibles d'enumerar creim que el Sr. Miquel Pericàs pot optar al premi «Bartomeu Oliver», que atorga l'Obra Cultural Balear per la tasca realitzada per una persona o entitat dins l'àmbit concret d'un poble.

DELEGACIÓ DE BÚGER

L'Obra Cultural Balear a Campanet

L'obertura de la Delegació de l'OCB a Campanet fou comunicada al Governador Civil el dia 24 de març de 1976. Des dels inicis ja va posar-se en evidència que la Delegació seria incapaç de dotar-se d'una base administrativa i organitzativa eficient, però que, malgrat aquest dèficit, funcionaria prou bé, encara que amb intermitències, com a entitat promotora d'activitats culturals. A més, igualment que a tot arreu de l'illa, l'OCB serví per canalitzar inquietuds cíviues d'obertura democràtica i de reivindicació de la personalitat política i cultural de les illes Balears. Els actes que s'organitzaren del 1976 al 1979 sobretot pretenien enfortir la consciència democràtica dels campaneters i, a la vegada, realitzar una tasca pedagògica orientada a descobrir la realitat de Mallorca als seus propis ciutadans. Aquells eren els anys de la transició política i es tractava de contribuir —encara que fos dins un àmbit reduït— a donar-li un sentit favorable a la plena recuperació política, cultural i lingüística del país. A l'estiu del 1976, la Delegació de Campanet organitzà dos actes musicals que eren indicatius d'aquesta doble orientació inicial: un recital de Quintín Cabrera —cançó de protesta, clam contra la injustícia social i el totalitarisme— i una multitudinària Festa de sa Cançó des Camp, presidida per una gran senyera quatríbarrada col·locada ben davant del portal major de l'església parroquial. Així mateix, s'organitzaren múltiples conferències de temàtica diversa: *L'autonomia de les Illes* (S. Serra), *El moment econòmic de Mallorca* (F. Obrador), *La recuperació de la nostra Autonomia* (I. Mari), *Orígens i nom de la nostra llengua* (A. Moll), *La nostra cultura popular* (G. Janer Manila), *Història de Mallorca* (Maria Barceló), *La literatura de Mallorca* (J. M. Llompart), *Autonomia i Economia* (M. Alenyar), *Autonomia i territori* (B. Barceló), *Què és un Estatut d'Autonomia?* (B. Colom), *¿Català o mallorquí?* *¿Llengua o dialecte?* (F. de B. Moll), etcètera. L'assistència a aquests actes oscil·lava entre la vintena i el centenar llarg de persones. Paral·lelament, la Delegació va promoure la celebració de festes populars, representacions de teatre (S'Estornell, Pere Martínez Pavia, Cucorba), cursets de català, presentacions de llibres (*El disc* d'A. Alomar, *Els negres ajuden a fer fosca* de J. Santandreu, *Els triomfadors* de J. F. March), exposicions-venda de llibres en català (de realització gairebé anual), excursions, projeccions de pel·lícules i àudio-visuals (*Mallorca en festes* i *Per l'Autonomia* de Vicenç Mates), campionats de ping-pong, presentació pública del sindicat Unió de Pàgesos...

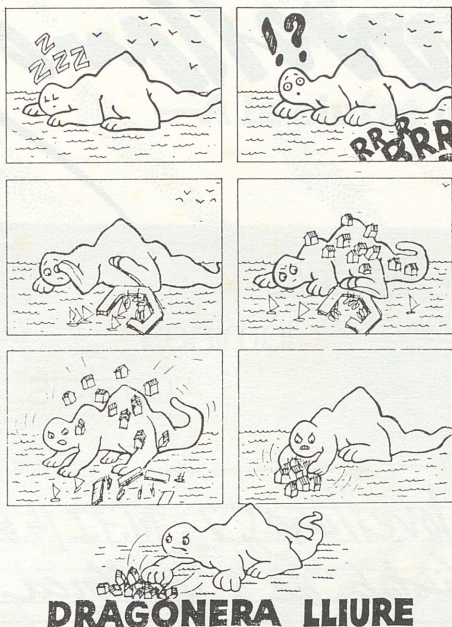

Actes organitzats per l'OCB de Campanet pel Pan-caritat del 1977

Quant al nombre d'associats, el moment àlgid de la Delegació va esser del setembre de 1979 al mateix mes de l'any següent: arribarem als 124 socis —la majoria d'ells eren molt joves— i disposarem d'un local social que ens va permetre comptar amb un espai propi per a realitzar activitats (exposició d'art popular de Catalina Alomar, taller d'arts manuals, xerrada de Joan Mayol sobre qüestions ornitològiques i medioambientals...). La gestió del local, però, ràpidament es va anar degradant a causa de la incapacitat de la Delegació de dotar-se d'un equip de direcció organitzat i estable. Com a conseqüència hi hagué una fallida de l'OCB a Campanet, la qual, des d'aleshores, comptà amb un nombre escàs de socis de quota, encara que continuà funcionant, val a dir que amb menys intensitat, com a entitat promotora d'activitats culturals. Però, l'OCB a Campanet va trobar l'any 1982 un nou sentit a la seva existència quan va començar l'edició d'una revista bimestral. A hores d'ara, la revista «Campanet», membre de l'Associació de la Premsa Forana, ha arribat al número 35 i, amb els anys, ha anat experimentant un augment en qualitat i en nombre de pàgines. Actualment té un tiratge d'uns cinc-cents exemplars i, entre subscriptors i vendes directes, de cada número n'arriben uns 400 als campaneters. Gairebé en correspon un exemplar a cada casa. I

call vermell

núm: 8 abril 1.981

això és molt positiu ja que contribueix a crear, mitjançant els seus noticiaris d'actualitat, una participació ciutadana en les qüestions locals. Així mateix, la revista ha exercit una tasca culturalitzadora (història local, llenguatge...), ha contribuït a inculcar estats d'opinió positius (a favor de la normalització lingüística, de la conservació de l'equilibri ecològic...), i, per damunt tot, ha fet possible que els campaneters es familiaritzassin amb la seva llengua escrita, amb la qual cosa al nostre poble s'ha començat a manifestar —la retolació dels comerços, per exemple, és gairebé sempre en català— una actitud molt més favorable envers l'idioma nacional de Mallorca. La revista, editada per la Delegació de l'OCB a Campanet, ha ajudat, i molt, a fer possible aquest increment de normalitat lingüística. També cal fer una referència als dos «Quaderns de Campanet» editats: dues monografies molt interessants sobre la història del poble: una sèrie de converses amb gent vella i una crònica sobre l'impacte de la guerra civil.

Com a conclusió, diria que l'OCB sempre ha estat a Campanet una entitat mancada d'organització i d'un funcionament continuat i estable, però que, malgrat aquesta deficiència, ha estat enormement positiva ja que ha promogut prop d'uns setanta actes culturals i sobretot perquè ha sabut donar vida a una revista íntegrament en català que contribueix decisivament a la normalització lingüística en l'àmbit del poble.

DAMIÀ PONS I PONS

L'Obra Cultural Balear a Costitx

No hi ha dubte que la presència de l'Obra Cultural Balear a Costitx, amb la visió de més de deu anys enera, ha esdevingut un fet amb una transcendència altament positiva. No oblidem les mancances d'un poble petit, amb un índex de població major, la joventut que ha de sortir cap a altres indrets per manca de feina, etc.

Dins aquest context l'actuació de l'Obra ja des dels seus inicis fins ara ha capgirat els plantejaments tradicionals de participació d'un poble del pla de Mallorca. L'èxit de l'Obra ha consistit a ésser present no tan sols per fer arribar el fet cultural al costitxer, la normalització lingüística, o el donar a conèixer el fet nacional dels Països Catalans a un poble orfe i ple de mancances, l'Obra ha estat durant un grapat d'anys l'única veu d'oposició constructiva al poder municipal. En definitiva, en l'actual marc de relacions entre els veïns i la seva participació en les activitats culturals, hi ha jugat un gran paper l'existència de la delegació local de l'Obra.

ELS INICIS

Era l'any 1976. Maria del Mar Bonet començava a actuar als pobles de la contrada. Un grapat de joves costitxers ens reunírem per iniciar un curs de llengua catalana. D'aquí va sorgir la idea de fundar l'Obra. Encoratjats i animats constantment per Rafel Horrach, varen passar els primers anys plens d'activitats.

No em voldria allargar a enumerar els actes organitzats. Amb motiu d'haver d'escriure aquest resum, he perdut unes hores mirant el que hi havia en el petit arxiu nostre. Realment, estic astorat de la quantitat de coses fetes, algunes d'elles ni tan sols les recordava.

Quant a la normalització lingüística, l'any 1976, amb Ajuntament franquista vàrem aconseguir que els programes de les festes patronals organitzades per l'Ajuntament, fossin redactats en la nostra llengua, i que la bandera de Mallorca fos col·locada al balcó de la Sala. I d'aquell any fins ara. I que no és bo això?

En el capítol d'exposicions cal esmentar les de Miquel Barceló, Gerard Matas, Toni Socies, Andreu Terrades, entre altres (76), Neó de suro - Taller llunàtic, i Bernat Morell i Antoni Rovira (77), art popular a Costitx (78-79), 20 anys de l'Obra Cultural i fotografia (79), arquitectura rural u senyorial (80), ceràmica de Mallorca (81-82), etc.

Conferències: d'Aina Moll (76), Biel Oliver, Antoni Serra, Josep M.ª Llompart (77), Joan F. March (78), Sebastià Serra (79). També un curs d'història de Mallorca amb participació de professors de la Universitat, amb nombrosa participació d'alumnes. Més recentment, taules rodones sobre temes d'actualitat (autopista d'Inca, Otan, eleccions generals i autòniques).

Festes: a més de participar durant alguns anys en el programa oficial de les festes patronals, l'Obra ha revitalitzat la festa de Sant Sebastià, patró de la vila. Durant 11 anys sense cap interrupció hem duit endavant un programa d'actes, sense cap ajut oficial, comptant alguna excepció. Avui la festa de Sant Sebastià és una data assenyalada per la vida dels costitxers. Vet aquí algunes de les actuacions: Coral Universitària, Blavets de Lluc, Nins Cantors, Capella Mallorca, els Solistes de Mallorca, etc., a més de grups de ball de bot, orquestres, etc.

Una de les activitats més estimulants va ser la d'editar una revista, *Call Vermell*. Desgraciadament just poguérem arribar al número 20. Dificultats econòmiques, poc tiratge i la gent cansada són causes que la nostra revista deixàs d'editar-se. *Call Vermell*, nom donat a la terra vermella pròpia de rota que envolta el terme de Costitx, va esdevenir la veu crítica a l'actuació de l'Ajuntament democràtic. Fruit d'aquest compromís les relacions amb l'Ajuntament foren molt tenses. La crítica vessada a les planes de la revista era dura, tremendament dura. D'això en pot parlar Maria Antònia Munar, consellera de Cultura. Per sortir per a ella vàrem acabar les forces.

Són aquests, alguns exemples de l'activitat duita a terme aquests 11 anys. Hi ha, per descomptat, actuacions sobre temes puntuals i freqüent correspondència amb l'Ajuntament. La redacció d'un dossier sobre el canvi dels nostres carrers (78) es va tenir en compte a l'hora de la nova retolació, la presentació de la Unió de Pagesos (77), o les denúncies i escrits en contra de la construcció incontrolada de les «casitas de aperos», en són testimoni.

Avui és obvi que l'Obra no pot dur aquest ritme de feina. Alguns dels seus membres, per què no dir-ho, estan cansats. El cos social ha variat un poc. L'Ajuntament comença a assumir alguna de les nostres reivindicacions antigues. Seguim organitzant com sempre les festes de Sant Sebastià, superant-nos cada any (el pressupost vinent serà de més de tres-centes mil pessetes), les excursions pels indrets de Mallorca —record ara les primeres, ruta de les rondalles, del rei En Jaume, Massanella, Tomir, etc.—, i l'actuació puntual per l'actualitat quotidiana.

Hi som. Saludam, aprofitant l'avinentsa, els vint-i-cinc anys de l'obra. Sort!

JORDI FIAL I HORRACH

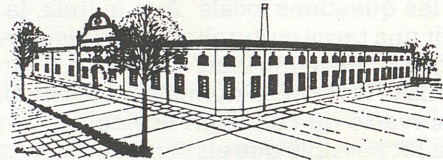

llibreria

Jovellanos

- pósters
- làmines
- postals...

Jovellanos, 1 Tel. 72 14 66
Ciutat de Mallorca

FÁBRICA D'ARTICLES DE PELL

guants

bosses

peces de vestit

i marroquineria en general

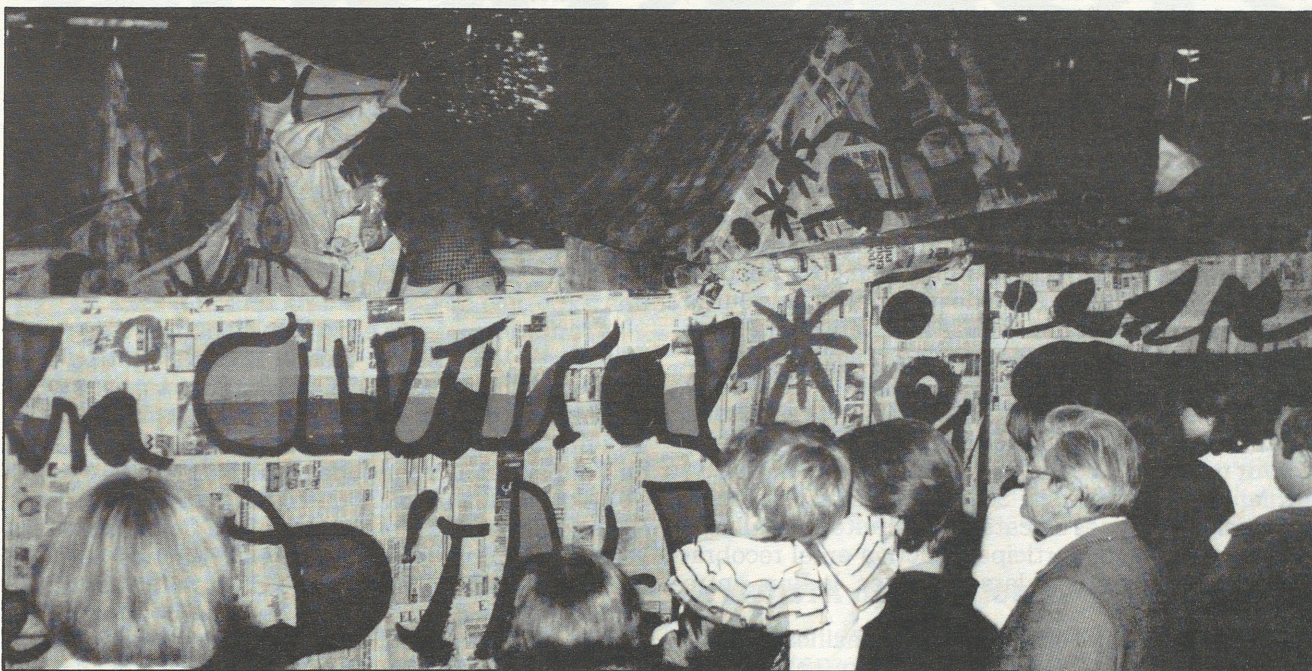
Gran Via de Colón

Telèfon 50 19 00

INCA

A contracorrent

—A la ciutat indiferent, però no tant—

Sa Rua del 1984 a Inca

Inca, que és una ciutat industrial i mercantil, no té especial interès per la cultura. Això no ha d'estranyar, car tampoc no ha tingut tradició cultural ni mestratges com els que indubtablement van exercir Costa i Llobera o Mossèn Alcover, per exemple. Només alguns treballs més aviat isolats cal destacar-ne de la indiferència de la ciutat: la tasca d'en Miquel Duran i Saurina i l'esment per la llengua i la cultura demostrat per l'Ajuntament inquer durant la Segona República. També, gairebé 40 anys després, la feina per a la normalització lingüística i cultural duta a terme per la Comissió de Cultura durant el primer Consistori democràtic, presidida per Jaume Armengol.

Deixant de banda la tasca a través de les institucions, tan sols l'Obra Cultural Balear ha realitzat una labor que cal qualificar d'excel·lent, gairebé sempre en solitari i amb constants entrebancs per part de l'Ajuntament inquer.

La Delegació d'Inca de l'O.C.B. es fundà el 13 de desembre del 1974. La Junta era formada per: M. Ferrer Vara (president); Cèlia Togores (secretari); Joana

Maria Seguí Prats (sots-secretari); Ezequiel Vara Mulet i Miquel Àngel Rubert (tresorers); Jaume Soler Capó, Joana Maria Coli, Joana Maria Seguí Pons, Francesc Mulet Ferriol, Joana Rosselló Ximenes i Margalida Grau Sancho (vocals).

Aquella primera Junta formada per gent amb molta d'il·lusió i molt jove, durà poc temps. El 1975, per mor d'haver organitzat un Festival Folk i no haver obtingut el corresponent permís governatiu, gairebé es va desfer.

Fou el 1976 que entrà gent nova dins l'OCB, alguns antics socis de Palma. Es realitzà una reestructuració a fons. I la Junta quedà constituïda de la següent manera: Jaume Crespí (president); Jaume Armengol (vice-president); Pere Rayó (secretari); Pere Gelabert, Bernat Amengual, Antoni Armengol, Cati Ferrà i Lluís Maicas (vocals).

Aquella Junta lluità de primer per la supervivència, després per la consolidació. Sens dubte fou una època molt activa. S'organitzaren cursos de català, es varen fer cicles de conferències, recitals musicals i

s'intentà el recobrament d'algunes festes populars perdudes. Però, sobretot, l'OCB d'Inca col·laborà activament amb tots els qui lluitaven per la democràcia, amb freqüents enfrontaments amb l'Ajuntament inquer, encara franquista.

El 1977, a més dels actes esmentats, s'organitzaren classes de Ball de Bot, es reté homenatge a Gabriel Alomar i es participà amb fermesa en la manifestació autonòmica de Ciutat.

El 1978, en plena efervescència cultural i política, l'OCB es consolida. S'elegeix una nova Junta, la qual quedà formada per: Jaume Armengol (president); Pere Rayó i Antoni Armengol (coordinadors); Cati Ferrà (tresorera); Pere Gelabert, Bernat Amengual, Imma Cortès i Lluís Maicas (vocals).

Se segueix amb els cursos de català, classes de Ball de Bot, conferències i s'intensifica el prosselitisme per la llengua catalana. S'organitzen Premis Literaris, exposicions de pintura, Recitals de la Nova Cançó i es ret un homenatge a Miquel Duran i Saurina.

El 1979 Jaume Armengol i Antoni Armengol dimiteixen de president i coordinador per haver estat elegits Regidors de l'Ajuntament d'Inca amb la Candidatura Progressista Independent, la qual cosa obliga a reestructurar la Junta. El 28 de juny del 1979 la Junta quedà constituïda de la següent manera: Pere Rayó (president); Cati Ferrà (secretari); Jaume Gual, Imma Cortès, Lluís Maicas i Joan Rallo (vocals).

Per primera i única vegada en la seva història l'Obra Cultural Balear d'Inca és convidada per l'Ajuntament d'Inca per col·laborar en la tasca cultural i de normalització lingüística. Se li encomana la direcció i impartició de classes de català per adults i castellano-parlants. També la participació activa en el recobrament de les festes populars perdudes, la Rua, entre elles.

Durant aquesta etapa l'OCB intensifica l'excursionisme. I se segueix el camí emprès quant a conferències i classes de Ball de Bot. Es publica el llibre «Aproximació a la Bibliografia d'Inca» de Gabriel Fiol i Lluís Maicas. Com a nova cal esmentar l'organització d'un Happening fotogràfic.

A les acaballes del 1981 dimiteix l'anterior Junta i es procedeix a elegir-ne de nova, quedant formada per: Pere Rayó (president); Cati Ferrà (tresorer); Catalina Valriu (secretari); Jaume Gual, Imma Cortès, Damià Perelló, Isidre Martín, Antoni Figuerola, Bernat Amengual, Lluís Maicas i Pere Gelabert. Aquesta etapa es caracteritza fonamentalment per la intensificació de l'excursionisme.

El 1983 dimiteix la Junta i se'n fa càrrec de l'Obra una Gestora. Aquesta durà fins al gener del 1987. Aleshores s'elegí nova Junta, quedant formada per: Antoni Armengol (president); Imma Cortès (secretari); Cati Ferrà (tresorer); Joan Rotger (activitats populars); Damià Perelló (vocal); Jaume Payeras (vocal) i Bernat Forteza (Normalització Lingüística).

L'Obra s'ha d'enfrontar a una nova situació. Resten molt lluny ja les reivindicacions dels primers temps de la democràcia i últims del franquisme. Cal la renovació i l'adaptació a les noves circumstàncies. Cal orientar la tasca vers altres indrets, basant-se en

un fet fonamental: la defensa de la llengua i la cultura de Mallorca, el català.

L'etapa que va des del 1984 al 1987 és una de les més difícils, adés per les raons abans esmentades, adés perquè la decepció s'ha apoderat dels primers lluitadors. També el nou Consistori, amb majoria d'UM, dificulta l'acció conjunta i moltes de vegades mantenint un clar enfrontament amb l'Obra.

El nou Consistori ha abandonat la tasca dels Cursos de Català, així que un dels objectius cabdals de la nova Junta serà organitzar-los com durant els últims anys del franquisme. En Bernat Forteza s'encarregarà de posar-los en marxa.

El nord n'és la normalització lingüística. Per això l'obra organitzarà un Programa en català a Ràdio Balear, «Cafè de Cultura», dirigit per Damià Perelló. Igualment l'Obra s'encarregarà d'una pàgina en català al Setmanari Dijous.

S'intensifica el cicle de conferències i taules rodones sobre temes puntuals, com la LODE. Se segueix amb l'excursionisme, encara que aquesta etapa es caracteritza per la visita a les possessions i cases pairals situades en el terme d'Inca.

Entre els actes culturals importants cal destacar una Exposició de Cartells de Joan Miró.

També es promou el recobrament de festes populars perdudes. I l'Obra crea la Primera Festa de les Llanternes que tindrà continuïtat. Però també l'Obra no oblida la tasca de conservació del patrimoni artístic i protesta públicament quan s'enderroca un Molí de Vent situat a l'Avinguda d'Alcúdia.

S'organitza un cicle de conferències i una Taula Rodona de cloenda sota el lema: «La Cultura a Inca». Exposicions de fotografies i dues setmanes de Cinema. I un curs de Xeremies. I es crea un Centre de Documentació d'Art.

El 1986 es procedeix a elecció de nova Junta, la qual resta formada per les següents persones: Antoni Armengol (president); Bernat Forteza (secretari); Cati Ferrà (tresorer); Joan Rotger (activitats populars); Francesc Dalmau (excursionisme); Margalida Massanet (vocal) i Jaume Payeras (Joventut).

El treball s'organitza sota dues vessants: la continuïtat i l'esforç per aconseguir d'editar un mitjà de comunicació en llengua catalana, tan necessari per ajudar a la normalització lingüística. Malgrat la manca d'ajut del Consistori inquer, l'Obra Cultural, treu al carrer el primer número d'*Inca Revista*, un mensual en català. Una de les més velles aspiracions de l'Obra s'aconsegueix gràcies al suport dels socis i dels seus subscriptors.

En l'actualitat, sense gens de suport oficial, Inca Revista compleix l'any i mig d'existència.

A la fi l'Obra Cultural Balear premia la tasca de la Delegació d'Inca per tal que el Congrés de Cultura Catalana fos un èxit en tot el terme municipal durant un any de forta presència en tots els nivells.

Vet aquí un breu resum de 14 anys de feina per la nostra terra, la nostra cultura i la nostra llengua.

ANTONI ARMENGOL I COLL
(Delegació de l'OCB a Inca)

LLUCMAJOR

de pinte en ample

L'OCB es va constituir a Lluçmajor l'octubre de 1978, per iniciativa d'un grup de gent que feia 3 anys havien creat l'anomenada «Escola de Mallorquí» amb la finalitat de poder aprendre i ensenyar la nostra llengua, d'emprendre una lluita per les nostres arrels i de recuperar la identitat.

Paral·lelament a les classes s'organitzaren conferències i per això Francesc de B. Moll, Josep M. Llompart, Josep Grimalt, Aina Moll, Joan Miralles, Gabriel Janer... vingueren sovint a parlar-nos de la cultura dels Països Catalans.

Aquesta primera etapa va culminar amb un acte d'homenatge al Sr. Damià Contestí i Amengual, fundador i president de l'entitat «Saba Marinenca» el 1916, el mateix dia que es constituïa la delegació de l'OCB, i pocs dies després es va elegir la primera Junta Directiva formada per:

Presidenta: Coloma Julià, Vice-president: Joan Sociés, Secretari: Macià Garcias, Tresorera: Joana Font.

Aquesta segona etapa va estar caracteritzada per les excursions i festes de carrer i per la campanya de captació de socis.

Realitzàrem excursions pel terme amb els alumnes de totes les escoles del poble: a Capocorb Vell, al Puig de les Bruixes, a l'ermita de la Pau, a Cala Pi amb bicicleta, al Puig de Míner, a la Serra de Galdent... Alguns dels socis actuals recorden els primers contactes amb l'OCB a causa d'aquestes excursions.

Participàrem a les beneïdes de Sant Antoni, recuperàrem l'antiga tradició de l'enterrament del Carnaval, i dins la campanya d'activitats infantils organitzades pel l'Obra el grup «Cucorba» va escenificar rondalles i el grup de teresetes «Els tres tranquils» també ens divertia a petits i grans.

A més d'aquestes activitats alguns impartíem classes de català desinteressadament a l'edifici Ma-

taró, cedit per l'Ajuntament i iniciàrem una secció al diari «Última Hora» signada amb el nom «Els estudiants de la sopa», on es feia campanya per a la recuperació de la nostra cultura. També es va redactar un comunicat públic dirigit a l'Ajuntament perquè es decidís a dur endavant la normalització lingüística i es varen realitzar uns actes d'homenatge a Pere Capellà en el 25è aniversari de la seva mort.

LA REVISTA «LLUCMAJOR DE PINTE EN AMPLE»

La caiguda de l'edifici Mataró va coincidir amb la tercera etapa; per aquest motiu haguérem de cercar un local social, al carrer de l'Esperança, 2; allà continuàrem les classes de català i ens plantejàrem la possibilitat d'editar una revista, per tal d'arribar a un públic més extens del que acostumàvem veure a les conferències.

Es tractava d'introduir el català a tots els nivells; per això no dubtàrem que es redactàs íntegrament en català, amb un compromís clar a favor de la llengua, cultura i ecologia del país.

El mes de juny organitzàrem la taula rodona «Mitjans de Comunicació de Mallorca en Llengua Catalana» i el mes de setembre de 1981 sortia el primer exemplar de «Lluçmajor de pinte en ample».

El mateix any es va reestructurar la Junta Directiva amb un president: Macià Garcias, una secretària: Catalina Font i una tresorera: Catalina Serra.

Aquesta etapa es caracteritza per la realització de taules rodones i projecció d'audiovisuals sobre temes ecològics d'actualitat (Es Trenc, els residus nuclears...) i sobretot per l'edició del llibre «Maria Antònia Salvà, 25 anys després» amb motiu del 25è aniversari de la seva mort; per això mateix també editàrem un calendari i organitzàrem una taula rodona sobre la seva poesia.

L'ETAPA ACTUAL

El 1986 reestructurarem la Junta i constituïrem una Gestora amb 4 vocals: Catalina Garau, Sebastià Rubí, Antoni Llompart i Margalida Martín; una secretària: Catalina Font i una tesorera: Coloma Julià. Aquesta Gestora es reuneix mensualment, amb la presència voluntària d'altres socis, i és l'encarregada d'organitzar les activitats que després s'exposen a l'Assemblea General per a la seva modificació o aprovació.

Aquesta etapa es caracteritza per la participació i presentació a Lluçmajor del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, des del caire científic amb les intervencions de Joan Miralles i Damià Pons i amb l'exposició «Mn. Alcover, mig segle després» i des del caire popular amb un concurs infantil de dibuix «Pintam l'asfalt de plaça» i una revetla amb l'Orquestrina d'Algaida.

Es caracteritza també per la participació als actes de les Fires amb exposicions («El bosc és vida», «S'Àguila i Capocorb, temps passat»), amb el concurs de dibuix a l'asfalt de plaça i la Setmana de Gastronomia dedicada especialment a la cuina mallorquina.

Aquestes són les activitats realitzades al llarg dels anys d'existència de la Delegació i esperem que hi hagi ànims i força per fer possible la realització de moltes més.

COLOMA JULIÀ
(Delegació de Lluçmajor)

Edicions
Disseny gràfic
Publicitat impresa
Fotocomposició
Tipografia / Offset

taller gràfic
RAMON

JAUME BALMES, 43 - TEL. 75 44 32 - 07004 PALMA DE MALLORCA

Dia 31 de desembre del 1987
s'ha acabat d'imprimir

Un llibre per a cada llar,
per a cada cristià
de les Illes

Mel i Sucre

Les realitzacions culturals es manifesten als municipis de les illes de manera distinta, marcades sobretot per condicionaments de tipus històric i social. Sant Joan és un municipi en què les manifestacions culturals tenen una llarga història, però en què el darrer quart de segle han proliferat fenòmens culturals que, a vegades, han distorsionat la realitat social del poble. Sovint, però, aquestes manifestacions han estat vinculades al règim polític i social del moment i que de qualque manera les ha consolidades. En resposta a aquesta simbiosi cultura-poder, neix l'OCB de Sant Joan desvinculada de projectes polítics, sota l'empremta de Rafel Horrach i alguns joves vilans (M. Gayà, A. Sastre, G. Bou, J. Morey, M. Company, M. Sastre i que si n'hi han afegit molts d'altres).

La fundació de la delegació de l'OCB ha estat vinculada al naixement d'associacions culturals, socials i esportives postfranquistes i que en un context més ampli ha rebut el nom de *societat civil*. Malgrat tot, la delegació de Sant Joan —a diferència d'altres associacions—, fundada a finals de 1980 ha romàs sempre desperta.

Des del primer moment, l'OCB de Sant Joan ha estat casada amb la revista *Mel i Sucre* (òrgan pels socis) que ben aviat complirà el núm. 100. El butlletí que des del principi ha estat escrit en la seva totalitat en català és l'expressió màxima dels qui formam la delegació.

Al llarg d'aquests 7 anys de participació i defensa de la llengua catalana, l'OCB Sant Joan ha promogut altres tipus d'activitat que van des de:

- publicació monografies OCB Sant Joan.
- festa anual de Sant Antoni.
- tallers infantils (d'estels, d'instruments populars musicals, caparrots i dimonis, etc.).
- exposicions locals en el programa de Festes Patronals del poble.
- aconseguir la recepció de TV3 de manera particular al Pla de l'illa amb positiva campanya local de captació de socis i d'aportacions econòmiques.
- creació en el si de la delegació de la colla de xeremiers (Joan Morey i Rafel Bauçà).
- projecte municipal del canvi de noms dels carrers.
- ...

No obstant això, la consolidació de la delegació al poble és palesa gràcies a la bona línia marcada pel butlletí *Mel i Sucre*. A través de les seves pàgines han anat participant força nombre de persones del poble i

de fora poble que han tractat distints temes, com ara el de la informació, opinió, història, història social, cultura i cultura popular, crítica social, creació, etc. i el que és més important crear un hàbit de lectura en català que sense la revista no s'hagués produït.

Actualment la delegació —tot i que pateix un període de crisi econòmica— està formada per prop de 120 socis, tots ells subscriptors de *Mel i Sucre*.

MIQUEL COMPANYY
(Delegació de l'OCB a Sant Joan)

L'Obra Cultural Balear a Santa Maria

La delegació va ser fundada l'any 1980. Durant aquest temps una de les tasques més constants i que ha experimentat una major consolidació és sense dubte la publicació de la revista «COANEGRA», que des de 1981 ha sortit mensualment oferint una informació general de tot allò que té relació amb el nostre poble, Santa Maria. De moment anam pel número 45.

També s'han de comptar les activitats puntuals de l'OCB a Santa Maria, que han ocupat un buit important en la vida cultural del poble. A manera de síntesi podem enumerar:

Exposició de Llibres en llengua catalana, els anys 1980, 1981, 1982.

Impulsa la normalització idiomàtica a l'Ajuntament, organitzant cursos de català per a adults durant els anys 1980 al 1987.

Promou la recerca i catalogació de l'arquitectura popular. S'aconsegueix la incorporació d'un catàleg de 200 fitxes a les Normes Subsidiàries de Planejament Urbanístic.

S'organitza el premi *Onofre Jaume de Coanegra* per a treballs literaris i d'investigació, que facin especial referència al poble de Santa Maria.

També es duen a terme diverses conferències i debats sobre Normalització Lingüística amb Aina Moll, a més d'altres temes com ecologia i literatura.

Organització de concerts i actuacions musicals.
Organització d'excursions per a conèixer la realitat geogràfica, cultural i arquitectònica del terme.

En aquest sentit, també s'han fet algunes activitats entorn de l'obra d'algunes personalitats de la nostra cultura, com Llorenç Riber...

S'ha treballat en la recerca i el revifament de festes populars, que havien caigut en desús, i en promoure activitats dedicades als joves i als infants.

L'Obra Cultural Balear a Santa Maria ha vingut treballant per a promoure tot tipus d'activitats culturals, fins i tot treballant abans de la constitució de la seu de l'OCB.

MATEU MORRO

Néixer tot just després de la crisi

Una crisi a la revista «Santa Bàrbara» a l'estiu del 85 va servir de punt de partida per a que alguns membres de l'equip redactor pensassin en la creació d'una nova publicació local a Vilafranca. Al mateix temps que es projectava la nova revista va néixer la idea de fundar una delegació de l'Obra Cultural Balear a aquesta vila.

De la mà de Francesc Amengual, Joan Bauzà, Tomeu Oliver i Miquel Barceló, es va començar a preparar seriosament a primers de l'any 86 la nova delegació de l'OCB. Després d'uns mesos de planificació i contactes amb la delegació central de Ciutat, el 21 de març d'aquest any quedava constituïda oficialment la Delegació de l'OCB a Vilafranca. Bartomeu Barceló fou elegit president de la junta directiva, Bartomeu Oliver, secretari i Joan Bauzà, tresorer.

Paral·lelament a la constitució de la nova delegació el mateix grup de l'OCB-Vilafranca preparava la sortida imminent de la nova publicació. «Es Molí Nou» seria el nom pel que respondria la nova revista i a la vegada seria la primera i constant activitat de la delegació, ja que la publicació sortia amb caràcter mensual.

El 23 de maig fou la data que marcà la sortida de la nova revista. Amb una edició especial de 650 exemplars, per a una població de 2.400 habitants, «Es Molí Nou» arribava a totes les llars de Vilafranca i amb qüestió de dos mesos aconseguia 80 socis de la publicació i al mateix temps 80 socis per a la nova delegació, ja que els socis de la revista ho són forçosament de l'OCB.

Des de llavors «Es Molí Nou» ha mantingut una constància que ha fet possible la seva consolidació com a mitjà de comunicació local, el que ha permès també un augment de socis. Avui per avui, a finals de l'any 87 la delegació ja compta amb un nombre de socis que s'apropa als 150. Xifra prou considerable si es té en compte la població de la vila.

A l'esser l'única activitat de la delegació, sobre «Es Molí Nou» van encaminats tots els esforços de la delegació d'OCB, si bé, a hores d'ara es comencen a promoure una sè-

rie d'activitats que tal vegada serviran per reactivar el petit món cultural de Vilafranca.

Per a l'any 88, la delegació de Vilafranca té previstes, endemés de seguir editant «Es Molí Nou», la realització d'una sèrie de conferències, i possiblement integri la ràdio local «Ràdio La Vila» com activitat de la delegació. També pensa promoure diversos concursos culturals amb col·laboració amb el col·legi públic i col·laborar en activitats també de tipus esportiu.

REVISTA «ES MOLÍ NOU»

La publicació d'aquesta revista es fa única i exclusivament en català, quedant prohibit el publicar articles o opinions en altra llengua. Això no és obstacle perquè, si qualque persona vol expressar la seva opinió o col·laborar i no sap escriure en català, ho faci en castellà i després a la redacció de la revista se li tradueixi al català. Aquest fet s'ha donat i no sembla molestar gaire els redactors.

Després del seu primer aniversari «Es Molí Nou» va insertar publicitat comercial per ajudar a amortitzar la inversió que es va haver de fer al començament. La publicitat per contra sí que es deixa publicar en castellà, això sí sempre remarquant als clients la necessitat de que es faci en català.

El tiratge actual és de 350 exemplars i el format 21 x 30. El nombre de pàgines és normalment de 16. En algunes edicions especials aquest ha estat augmentat a 20 i en certes ocasions fins a 24. La seva data de fundació enregistrada al Dipòsit Legal és del 12 de maig de 1986. La direcció de la publicació està a càrrec de Joan Bauzà i Miquel Barceló, els quals coordinen totes les seccions de la revista. La maquetació de la publicació es fa a l'actual seu de la revista i també de la delegació. L'adreça és C/. Joan Barceló 29, de Vilafranca.

Vilafranca, 24 de novembre de 1987

L'ESGLÉSIA NOSTRA

L'Església de Mallorca davant la nostra cultura

per Pere-Joan Llabrés i Martorell

Tal volta el títol d'aquest article és massa presumptuós. No vol ser ni un estudi aprofundit ni una presentació de dades i més dades sobre el paper que l'Església catòlica a Mallorca ha jugat, positivament o negativament, en el desenvolupament, en les vicissituds de la cultura pròpia de Mallorca. Vol esser aquest article simplement una reflexió, motivada pel dossier que encapçala aquest número de **LLUC**, el XXV aniversari de la fundació de l'OBRA CULTURAL BALEAR.

ELS ANYS 60

Hi deu haver poques empreses comunitàries en aquest país nostre, fins ara, que no hagin comptat en la seva naixença amb un cert acostament o refús de l'Església. Aquesta era omnipresent com s'escau en un país de forta inculturació cristiana, des dels seus inicis, allà pels temps de la florent Cristiandat medieval. De fet, amb una tàctica o altra, amb la imposició des d'un poder absolut o amb una oferta com deim avui «evangelitzadora», l'Església té vocació de ser present en la múltiple activitat humana. Això, per a un creient, és ben clar. Si aquest catòlic és integrista, dirà que això ha de ser així perquè la veritat només és una, i de grat o per força s'ha d'imposar a tot arreu. El qui té més clares les paraules de Jesús: «Si vols venir amb mi...», dirà que la presència de l'Església ha de ser un oferiment de la Bona Nova a tot arreu on quelcom de bo, just, honorable, vagi sortint dins la comunitat humana.

Així, doncs, també hi hagué presència d'Església, vull dir, de cristians ben convençuts, en els orígens de l'OBRA CULTURAL BALEAR, i no ha deixat mai d'haver-n'hi al llarg d'aquests vint-i-cinc anys.

D'aquest fet, no en vull treure d'antuvi cap conclusió «apologetica». Simplement el vull constatar.

Quan es fundà l'OBRA CULTURAL BALEAR, pel desembre del 1962, la postura de l'Església mallorquina, i més en concret de la seva jerarquia, no era gens clara. Regia la diòcesi mallorquina el bisbe Enciso, que havia estat rector del seminari de Vitòria després de la guerra civil, no havia reprimat durament el nacionalisme basc. Canonge de Madrid, vinculat —segons deien— a la família del Caudillo, havia estat presentat de bon grat com a bisbe concordatari de Ciudad Ro-

El Catecisme
(oracions)
del Bisbe Enciso
d'ara fa 25 anys

drigo, des d'on havia vingut a Mallorca el 1955 per la intervenció personal del nunci Antoniutti, ben afecte al règim franquista. Jesús Enciso era un dels pocs bisbes intel·lectuals espanyols: era un bon escriptorista. Certament a Mallorca no va jugar el mateix paper que a Vitòria, entre altres motius perquè no hi havia el mateix camp de joc. Tanmateix, ni per formació ni per convicció, podia entendre el que avui anomenam «problema nacional» de Mallorca.

L'ambigüitat del bisbe Enciso respecte a la llengua és manifest: el 20 de novembre del 1961 va manar publicar un catecisme en mallorquí (que es publicà el 1962), en adonar-se'n que els nins mallorquins de les parròquies rurals s'expressaven malament en castellà en dir les oracions o les respostes de la Doctrina, i ho feien amb tota naturalitat si se'ls permetia de fer-ho en la llengua pròpia.

El catecisme (gairebé un «oracional») no tingué gairebé gens d'èxit a parròquies i col·legis.

Així Enciso pogué constatar l'enduriment d'un mal que s'havia anat congriant els anys 50, quan els capellans i les religioses havien abandonat, en la catequesi i també de vegades en la predicació i exercicis de pietat, la llengua pròpia per introduir la forastera. En la guerra i la postguerra el bisbe Miralles, amb actitud ferma, i recordant les normes del Concili Tridentí sobre l'ús de la llengua vernacla en la predicació, catequesi i ensenyament general del poble cristià, aturà les pretensions de falangistes i comparsa

per ficar l'ús indiscriminat del castellà a les nostres esglésies, com esdevingué a les altres esglésies de llengua catalana. El que no aconseguiren els del règim victoriós el 1937, ho imposà una moda despersonalitzada, un mal entès «progressisme» desnaturalitzat i l'estil del bisbe Joan Hervàs que, essent de parla valenciana per naixement i família, es comportava aquí sempre com un monolingüe castellanoparlant.

Enciso, doncs, havia trobat una Església mallorquina prou despistada sobre quina era la seva llengua pròpia. (De fet la consciència lúcida no es cobraria, i encara sectorialment, fins després del Concili Vaticà II, l'any 1976). Si el 1961, com hem dit, Enciso mana editar un catecisme en mallorquí, a principis del 1963 ordena que la revista **LLUC** deixi de publicar-se íntegrament en català i retorni al bilingüisme de l'etapa anterior amenaçant amb censures eclesiàstiques el director de la publicació, el P. Cristòfol Veny.

Que bastin aquestes pinzellades per descriure el clima «oficial» que es respirava dins l'Església de Mallorca ara fa vint-i-cinc anys.

ELS FUNDADORS D'OCB

Sens dubte l'ideal que va aplegar els fundadors d'OCB l'any 1962 va ser el de la defensa i promoció de la nostra llengua i cultura pròpies. Molts d'ells havien lluitat, obertament o d'amagat, segons les circumstàncies ambientals i personals, per guardar el foc sagrat amenaçat cruentament per les forces vencedores aquí des del juliol del 36. Entre aquests homes, hi havia un prevere Mn. Josep Capó, i alguns cristians de conviccions ben fermes com el primer president, Miquel Forteza, Miquel Arbona i Pau Alcover, entre altres.

Conserv el record ben agraït de la menció que el setmanari «Sóller», dirigit pel vice-president d'OCB, Miquel Marquès, va fer d'una breu allocució meva des de Ràdio Vaticà amb motiu de la meva ordenació sacerdotal; pel març d'aquell any 1962. En vaig fer la meitat en català i va ser reproduïda aquí per Ràdio Popular i Ràdio Juventud d'Inca. El setmanari «Sóller» en va parlar elogiosament.

De fet els primers promotors de l'Obra veien el problema de la nostra llengua present a l'Església, i se'n dolien prou de l'orientació que molts de capellans i monges havien triat en complaure les directrius d'un règim que es deia catòlic i que esclafava, o marginava fortament, la llengua i la cultura vernacle d'un poble, en contra de la tradició més genuïna de l'Església. El pitjor era que fins i tot la jerarquia sovint es feia còmplice d'aquesta desventurada situació.

Arribà el Concili Vaticà II i els homes de l'Obra s'alegraren ferm en assabentar-se que la Constitució de Litúrgia, la primera aprovada pels pares conciliaris el 4 de desembre del 1963, obrís les portes de les llengües vernacles —per res es qualificaven d'oficials o «nacionals»— a les celebracions sacramentals. Tanmateix veien fosques nuvolades a l'horitzó que malauradament eren presagi d'una calabruixada que ens caigué a damunt per devastar encara més el migrat panorama de la subsistència i prestigi de la nos-

tra llengua. Efectivament arribà el 7 de març del 1965 i fatídicament, amb la passivitat frívola i ignorant, dels gestors de la nostra diòcesi —la seu era vacant per mort del bisbe Enciso—, les misses aquí passaren de dir-se en llatí a celebrar-se en castellà. Les excepcions foren ben poques: Felanitx, amb Mn. Gabriel Rebassa (que enguany ens ha deixat) i Mn. Pere Xamena al front: Sa Pobla, Muro, Costitx, Sant Nicolau i Sant Felip Neri de Ciutat, amb una missa celebrada per Mn. Josep Capó.

La commoció entre els homes de l'Obra va ser de torbació profunda. Escriviren cartes plenes d'indignació al Vicari Capítular, que s'enfadà prou i les desatengué. Miquel Marquès des de Sóller va publicar uns fulls amb les respostes dels feels a la Missa en català —que desgraciadament es feren servir ben poc—. Un altre cop la nostra Església no sabia estar a l'altura de les circumstàncies: ni tan sols s'havia esforçat per obeir la lletra ben clara i l'esperit del Concili Vaticà II, que seguia la línia del Concili Tridentí, defensor de la llengua vernacle dels pobles.

Record també que el setmanari «Sóller» va publicar una nota a l'edició següent d'aquell fatídic 7 de març que deia que, mentre qualsevol església de missions, per llunyana que fos, havia pogut celebrar l'Eucaristia en la seva llengua, la llengua de Ramon Llull entre nosaltres havia estat rebutjada de la Litúrgia.

Tots patíem aleshores per aquesta situació anòmala. El president Miquel Forteza i Francesc de Borja Moll la lamentaven profundament i públicament.

L'OCB I LA NOSTRA LLENGUA A LA LITÚRGIA

Durant el 1966 es va produir l'inici d'un canvi d'actitud de la jerarquia eclesiàstica respecte a l'ús de la nostra llengua en la Litúrgia. El nou bisbe, l'andalús Rafael Álvarez Lara, es va trobar ficat en l'embolic d'unes controvèrsies que ell no entenia gens: si català, si mallorquí, si llengua col·loquial, si llengua literària... Aquell any Francesc de B. Moll i jo, juntament amb el canonge Caimari, fórem nomenats membres de la Comissió interdiocesana per a la versió dels textos litúrgics al català. Francesc de B. Moll —malgrat els entrebancs que posava Mn. Caimari per retardar o aturar la solució satisfactòria de la qüestió— va prendre ben a cor la tasca d'adaptar els textos litúrgics del Principat al llenguatge de les Illes, mantenint la tradició i la dignitat literària. D'ell són les directrius que han guiat tothora, fins avui, aquestes adaptacions, i que varen ser concordades amb representants de les altres dues diòcesis de Menorca i Eivissa. El gran filòleg i promotor-fundador de l'OCB estarà sempre lligat a aquesta tasca de les edicions litúrgiques que són certament una obra magna de la nostra Església per la promoció lingüística i cultural del nostre poble.

Les edicions començaren per la tardor del 1966 i no s'han estroncat encara.

L'any 1969 es va publicar el nou Ordre de la Missa. Es féu la versió catalana, l'adaptació a les diòcesis de les nostres Illes, i es va publicar un bell fullet de 32 planes que es va difondre ferm a les esglésies. L'edició, a dues tintes, va ser patrocinada per l'OCB, i por-

tava el seu escut a la contraportada exterior. De fet foren Miquel Marquès i Climent Garau qui aportaren els diners per aquesta subvenció, ja que l'Obra aleshores no comptava amb gaires fons per sufragar edicions.

L'Obra també donà una subvenció al Ritual d'exèquies, en la seva edició oficial, que va aparèixer l'any 1971.

L'OCB I LA REVISTA LLUC

L'any 1970, després de la mort del primer president i fundador de l'OCB, Miquel Forteza, fou elegit president Climent Garau i Arbona. És prou reconeguda la tasca dinamitzadora que Climent va dur a terme en l'Obra, especialment en l'escomesa de noves activitats, en la difusió de la imatge i objectius i en la captació de nous socis.

Precisament la revista **LLUC** va ser un punt especial d'atenció de la nova etapa d'OCB que s'iniciava. De seguida hi hagué una subvenció per a la publicació i major difusió de la revista, i l'any 1972 s'arribà a un acord amb l'entitat propietària de **LLUC**, els Missioners dels Sagrats Cors, pel qual l'Obra es responsabilitzava de l'edició, gestió i distribució de la revista, mentre la dita Congregació en servava la propietat, designava un delegat seu en el cos de redacció, signava el contracte amb el director oficial i es reservava el dret de publicar a cada número algunes pàgines religioses.

LLUC es publicava íntegrament en català des del gener del 1968, en què un nou cos de redacció, integrat per persones molt afins a l'Obra, es féu càrrec de la publicació mensual, obrint les seves planes a una promoció decidida de la cultura autòctona.

L'acord del 1972 contribuí a una potenciació més marcadament cultural de **LLUC**, la va fer conèixer més enllà de la nostra illa i anà assolint un alt grau de consideració per part dels mallorquins més sensibles als problemes i perspectives de la pròpia cultura.

Regnà sempre una bona avinença entre l'entitat propietària i la redacció de la revista, no desmentida per ben pocs incidents motivats per la presentació d'alguns articles, que una Congregació religiosa no podia admetre, i que a la fi no es publicaren. La bona col·laboració, i no la tensió, fou la que imperà sempre en les relacions entre la Congregació propietària de **LLUC** i l'OCB.

Certament la Congregació, sobretot si miram les circumstàncies polítiques del 1973, va creure fer una bona labor de suplència deixant que la cultura balear tingués un bon òrgan d'expressió, quasibé l'únic en la nostra llengua. Acabat aquell període de suplència, pel nou ambient de la societat democràtica i pluralista, sense restriccions en la llibertat d'expressió, l'any passat la Congregació va creure convenient assumir de bell nou la plena responsabilitat de l'edició de **LLUC**, mantenint, com deia el primer Editorial d'enguany, la seva obertura a la cultura del poble de les Illes.

INFORMACIÓ I COL·LABORACIÓ

No vull deixar passar per alt una anècdota que

hem comentat sovint els qui la protagonitzarem i que deu haver tingut una incidència en la postura del nostre bisbat en els darrers anys respecte a la llengua.

El bisbe auxiliar d'Eivissa, Mons. Teodor Úbeda, havia estat nomenat pel febrer del 1972 administrador apostòlic de Mallorca. Per aquelles saons el lloc de la nostra llengua en la Litúrgia i en l'Església en general no era gens satisfactori. L'Obra continuava dolent-se d'aquesta situació lamentable. No hi havia indicis clars sobre la postura de l'Administrador apostòlic que havia vingut i que semblava que esdevindria aviat el bisbe propi de Mallorca.

Aleshores Climent Garau decidí anar-lo a veure, amb els membres de la Junta de l'Obra, a la seva residència, que era llavors el Col·legi de la Puríssima en el camí de Son Rapinya. L'entrevista va ser cordial i s'exposaren al bisbe Teodor clarament les postures, les aspiracions i desigs de l'Obra i la fredor generalitzada del clergat respecte a l'ús de la nostra llengua a la Litúrgia, volgut per altra banda pel Concili Vaticà II. El bisbe Teodor escoltà, i bé podem suposar que aquella entrevista l'orientà cap a unes preses de posició més obertament favorables a la nostra llengua que, amb la decidida col·laboració d'un bon grup de preveres, que anaven ocupant llocs de responsabilitat en la diòcesi i parròquies, arribaren a capgirar la trista situació que el nostre bisbat hagué de suportar les dècades dels 50 i 60, el «ventenni negre» de la nostra llengua a l'Església mallorquina, com l'he qualificat en altres escrits.

Crec, resumint i per acabar, que ni a l'Obra Cultural Balear li ha mancat la col·laboració de l'Església, tant a Ciutat com en els pobles —on moltes delegacions han rebut un suport cordial de la parròquia—, ni a l'Església li ha estat aliena la presència constant i emprendora de l'Obra en el redreçament cultural del nostre poble. En pot esser una bona mostra la col·laboració de tantes entitats d'Església en el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana de l'any 1986.

Malauradament, en els darrers mesos, estic notant algun símptoma involucionista en aquest aspecte, que no vull amagar en aquestes planes i que ens preocupa ja a més d'un. Podem sospitar que l'Església nostra perdi el tren en la normalització lingüística i que es quedi enllà respecte a la societat civil. L'Església —no pertot, és clar; sempre han persistit uns punts «negres»— va ser en un moment capdavantera en la normalització de la nostra llengua en els seus actes, en les seves publicacions. ¿Som a punt de recular ara? Sobretot en alguns sectors i indrets es nota un estancament en l'ús preponderant i injustificable del castellà, i una reacció en contra de posicions assolides, p. e. en el «Full dominical».

Crec que, com a cristians, hem de celebrar amb acció de gràcies aquests vint-i-cinc anys, alegrant-nos d'una prova més que s'ha donat entre nosaltres del diàleg i íntima relació que sempre ha d'existir entre fe i cultura, segons la constitució «Goig i esperança» del Vaticà II que marca com ha de ser la presència de l'Església en el món d'avui.

PERE-JOAN LLABRÉS I MARTORELL

Les activitats pedagògiques de «la Caixa a les escoles»

El passat mes d'octubre, l'Obra Social de la Caixa de Pensions iniciava el programa «la Caixa a les escoles» que any rera any posa a l'abast de totes les escoles de Balears.

Un dels eixos fonamentals del programa d'aquest curs, és una col·lecció d'exposicions, de temàtica diversa, que ofereix un centre de reflexió i motivació a tots els escolars participants.

Des del punt de vista pedagògic, l'objectiu d'aquesta col·lecció no és sols que els nins adquireixin coneixements específics sobre el tema de cada exposició, sinó, i sobre tot, que s'hi impliquin personalment i que arribin a sentir-se personatges d'una «trama» que podrà continuar a l'escola. És a dir, que siguin capaços de relacionar algunes estructures o elements bàsics de l'exposició amb la seva pròpia realitat, ja sigui establint diferències o bé elements semblants, segons els casos.

Amb aqueixa finalitat, cada exposició es guiada per monitors especialitzats, el que possibilita l'adaptació dels comentaris i les activitats a les peculiaritats de cada grup. D'altra part, es complementa l'activitat amb distints materials de suport: la «guia del professor» i el «llibre d'activitats» de l'alumne, pensats per al treball de l'activitat a l'aula, i el «quadern» d'exercicis que s'empra al llarg del recorregut de l'exposició.

EGIPTE

La primera mostra d'aqueixa col·lecció fou l'exposició «EGIPTE. La terra, els homes i els déus», que des del 27 d'octubre al 20 de novembre s'ubicà a Palma, passant, llavors, a recórrer les altres poblacions més importants de les illes (Manacor, Maó, Inca, Eivissa...).

A través de l'exposició, es va presentar la civilització de la vall del Nil a partir de tres dels seus aspectes més remarcables:

La terra, que exposa la relació de la cultura egípcia amb el seu medi ambient: el riu.

Els escolars disposaren de la presentació del tema per part del monitor i, posteriorment, d'una gran maqueta de la vall del Nil i de 10 plafons en els quals havien de cercar la informació necessària per respondre un petit qüestionari en forma de «paper».

Els homes parla de la influència del riu en la vida diària i l'estructura de la societat egípcia.

Els escolars adoptaren un personatge i, dis-fressant-se'n incorporaren a la seva experiència les condicions de la vida de l'època.

Els déus presenta el món de les creences re-

ligioses i funeràries, que sovint s'expressen utilitzant elements extrets de la relació mantinguda pels egipcis amb el Nil.

OLYMPIA

Continuant amb la línia exposada, al llarg de tot el 1.er trimestre les escoles podran visitar la segona mostra de la col·lecció: «*OLYMPIA. Esport i educació al món grec*», que presentarà la civilització de la Grècia clàssica mitjançant alguns dels seus aspectes més coneguts: l'esport, la mitologia, el teatre, l'art, el saber i la política.

Els temes de l'exposició s'organitzen en

forma de «laberint», del qual l'escolar escull un «passadís», seleccionant així un tema, a través del qual pugui envestir els continguts de l'exposició. El conjunt dels escolars es troben després al voltant d'una maqueta d'una ciutat grega en la qual han de disposar els edificis i formar l'espai urbanístic on es desenvolupa la vida del ciutadà grec.

Els continguts de l'exposició són fixats per l'escolar en un dossier de treball que realitza durant el pas pel passadís i que contraposa al dels altres companys quan es troben al voltant de la Polis per tal d'enfrontar-se a la seva construcció, donant sentit a cada edifici mitjançant el contrast de les diferents experiències obtingudes en el pas pel «laberint». En aquesta construcció intervenen, també, un programa de CAD, que desglossa cada tipologia d'edifici (la casa, el temple, el teatre...), i un programa de Banc de dades, que emmagatzema informació sobre l'arquitectura, la política, l'economia, etc.

Les localitats i les dates previstes per a la seva itineració són les següents:

- Ciutadella: del 27 de gener al 5 de febrer
- Palma: del 9 de febrer al 8 de març
- Manacor: del 10 al 18 de març
- Inca: del 21 al 29 de març
- Eivissa: de l'11 al 22 d'abril.

OBRA SOCIAL DE «LA CAIXA»

Lluc per Mallorca

Els capitulars M.SS.CC. reunits a Lluc el mes de juliol

REPRENGUEM EL FIL

La darrera crònica publicada a LLUC va ser la que aparegué al número de maig-juny. Ara reprenem el fil, contant-vos el que ha passat al nostre Santuari durant el trimestre juliol-agost-setembre.

JULIOL

Del dia 13 al 25 es reuní el 14è Capítol General dels Missioners dels SS. CC. Durant aquesta reunió fou elegit el nou Superior General, P. Pedro María Aznárez Marco i els altres responsables del govern: P. Josep Amengual, Juan Zubitegui, José F. Núñez i Dionisio Echarte. La primera pregària de petició i ajuda pel bon èxit del nou servei va ser una visita i Salve cantada davant la Moreneta al seu cambril.

El dia 17 celebràrem litúrgicament l'aniversari de la consagració de la Basílica. Els pares capitulars celebraren l'eucaristia preparada amb dignitat.

El diumenge 25, la Coral d'Antics Blavets volgué celebrar aquí el número 100 dels seus concerts. Cantaren l'ofici i seguidament, sota la direcció del fundador i director, P. Vicenç J. Rubí, tingueren dins la basílica el concert.

LLUC, LLOC DE PELEGRINATGE

La processó que en forma individual, en grups fa-

miliars o parroquials, pujant algunes vegades a peu, ha estat llarguíssima. Com qui passa les llàgrimes d'un rosari, podríem donar els noms de molts de pelegrins els noms dels quals hem pogut conèixer. Tanmateix l'espai de què disposam no ens ho permet. Promeses, presentalles, accions de gràcies i peticions d'alguna gràcia i assistència al sagrament de l'eucaristia dóna fe del que deim.

LLUC, CASA D'ACOLLIMENT

Dins el gran casal de Lluc o dins el seu bosc, durant aquests mesos d'estiu, moltes persones o petits grups han trobat un racó d'acollida per uns dies de descans o de pregària. L'alberg de Ca'n Josep i les Acampades han aixoplugat jovent, alumnes i escoltes. L'hostatgeria de la comunitat ha acollit els grups de pregària i recés.

AGOST

Aquest mes és més pobre en notícies. Recordem que el dia 9 se celebrà la tradicional festa de Sant Llorenç de Sa Calobra amb una bona assistència de devots. El dia següent la Basílica lluïa parat de les grans solemnitats amb motiu de la celebració de l'Aniversari de la Coronació pontificia de la Mare de Déu. Pre-

sidí la concelebració i féu l'homilia, el Vicari episcopal de la Zona, Mn. Bartomeu Fons. A la fi del mes l'Associació d'Antics Blavets celebrà la seva tradicional trobada anual. Se celebrà l'eucaristia, i digué l'homilia el P. Bartomeu Pericàs. No hi mancà l'assemblea i el dinar de germanor.

PUJADES I VISITES

El mes d'agost queda tradicionalment senyat amb la gran pujada organitzada per Tolo Güell, que cada any pren més força. Aquesta pujada té la seva cara honesta i fins i tot digna d'admiració, i en té una altra més criticable i discutible. Amb la bona fe i entusiasme dels organitzadors aquest any se celebrà la nit del 8 al 9.

Altres grups pujaren també: Grup Unió Excursionista d'Arenys de Mar, 150 persones de Maria de la Salut amb el seu rector, 180 persones que formen part de la guàrdia reial, 200 persones de Marratxí i Pòrtol que participaren a l'eucaristia, 18 peoners dels escoltes de Sant Lluís de Menorca.

SETEMBRE

Per Lluc el mes de setembre no és un mes com els altres, és el mes de la nostra festa major, la Diada. També és un bon temps per a peregrinar al santuari i passar-hi uns dies.

Començam per esmentar alguns grups que han visitat la Mare de Déu. Recordam un nombrós grup de l'ONCE; feren ofrena d'un ramell de flors i tingueren un dinar de germanor. Dirigents i residents de Ca'n Tàpera, amb motiu de l'any marià, celebraren l'eucaristia al cambril presidida per Mn. Guillem Payeras. Quaranta feligresos de San Andrés Apóstol de Cizur Mayor de Navarra amb el seu rector, D. Joaquim Lorente.

Han trobat acollida a l'alberg, 85 nins del Club d'Esplai Albada de Felanitx amb Sor Conxi Rodríguez; Grups Esplai de Pollença i Novetat de Sóller. A les acampades, el grup Xauxa de Vilafranca. 500 militars han fet maniobres per la muntanya.

ALTRES ESDEVENIMENTS

El col·lectiu de preveres de la part forana passà dos dies d'estudi, convivència i treball. També els

consiliaris dels moviments especialitzats de la diòcesi tingueren una convivència a la casa d'espiritualitat.

Destacam igualment el III Seminari d'informació i estudi del Grup Blanquerna celebrat el 25-27 de setembre. El temari: L'Estat modern i la societat a Mallorca. Entre els professors participants recordam el P. Josep Amengual Batle, el Dr. Bartomeu Colom, Mn. Bartomeu Bennàssar, Joan Vidal i Francesc Mira, Dr. Max Canher. Els assistents foren un centenar.

FESTA DE LA DIADA

Mereix un lloc destacat la festa principal del Santuari. Aquest any dugué com a lema: La Diada de l'Any Marià.

El programa va seguir la línia d'anys anteriors en els actes cívics i religiosos. Volem notar que tant en la participació com en l'organització sortí molt bé la Pujada a Lluc a peu de la Part Forana, promoguda pels Antics Blavets. La participació fou ben crescuda.

A la revetla de la Diada hi participaren nombroses agrupacions. La Vetla de Santa Maria es va celebrar en una data diferent.

Com a novetat cal esmentar la interessant exposició: «Bellestes i riqueses de la Serra de Tramuntana».

La solemne concelebració presidida pel Bisbe de Mallorca va tenir molts d'assistents. Les autoritats presents a la festa foren, el Sr. Jeroni Albertí i el Sr. Joan Huguet. També el Sr. Guillem Vidal i Andreu Riera.

CANVI DE PERSONAL

Abans de tancar aquesta crònica és un deure fer constar els canvis fets pels superiors majors de la congregació de MM. SS. CC. dins la comunitat del Santuari. El P. Joan Arbona, prior, fou destinat a la Parròquia de Ntra. Sra. del Coll, a Barcelona; el seu lloc ha estat ocupat pel P. Ramon Ballester. L'administrador P. Ricard Janer ha estat destinat al col·legi dels SS. CC. de Sóller, ocupant el seu càrrec el P. Aleix Vallespir. El preceptor de l'Escolania, P. Vicenç J. Rubí ha estat destinat a Roma i al seu lloc ha vingut el P. Antoni Vallespir. També formen part de la comunitat, els Pares Llorenç Caldentey i Guillem Bauzà.

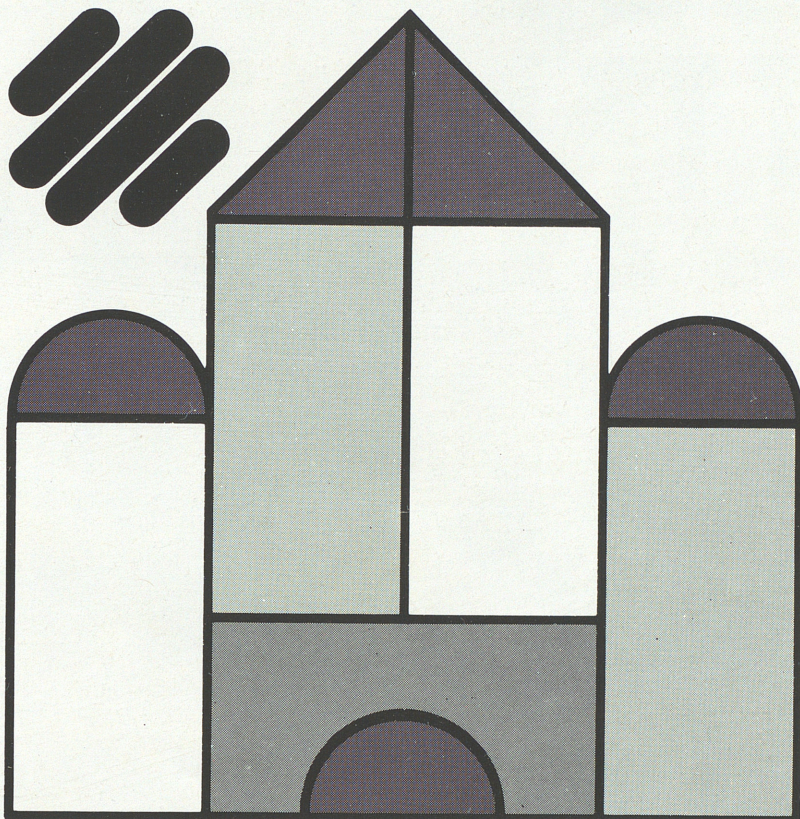
BARTOMEU PERICÀS, m.ss.cc.

Índex d'autors 1987

	Núm.	Pàg.		
ALBERTÍ CAMPINS, Maria Antònia			ALZAMORA SALOM, Antoni	
Mallorca, terra de fantasies populars: les llegendes	739	9	Turisme, Església, Mallorca	738 29
ALCOVER, Manuela			AMENGUAL BATLE, Josep	
L'iconògraf vist per l'iconògraf	739	18	Recensió	738 35
ALEMANY, Gaspar			Sharq Al-Andalus	738 36
Lluc per Mallorca	736	32	La tasca quasi monacal del P. Gaspar Munar, historiador i col·leccionista	740 13
Lluc per Mallorca	737	29	ANGLADA, Miquel	
Lluc per Mallorca	738	34	Menorca, set segles d'història	736 23

ARMENGOL I COLL, Antoni				
A contracorrent. A la ciutat indiferent però no tant	741	15		
BALLESTER I VIVES, Ramon				
Lluc per Eivissa i Formentera	739	31		
El P. Gaspar Munar i l'Església de Mallorca	740	8		
BARCELÓ CASTILLO, Sebastià				
Un poema que pren cos a Mallorca: el projecte de la Universitat de la Pau	736	29		
BATLE I NICOLAU, Nadal				
Entrevista	737	6		
BENNÀSSAR, Bartomeu				
Deute internacional i bioètica	737	25		
BOSCH I JUAN, M.ª Carme				
Les conferències del Museu arqueològic diocesà (1917-1931)	740	24		
CARDELL, Miquel				
Entrevista a Nadal Batle i Nicolau	737	6		
CELA CONDE, Camilo J.				
Sobre el compromís de la reforma universitària: ciències contra humanitats	737	13		
COMPANY, Miquel				
Mel i sucre	741	19		
EDITORIALS				
Fidelitat	736	2		
Una Universitat per la nostra cultura i realitat nacional	737	2		
Per la nostra cultura	738	2		
Eleccions del 10-J: encara el centralisme	739	2		
Estimar «lo nostro»	740	2		
Una etapa de la cultura catalana a ca nostra	741	2		
FIOL I HORRACH, Jordi				
L'Obra Cultural a Costitx	741	13		
FULLANA, Pere				
L'anticlericalisme contemporani a Mallorca (1868-1936)	736	10		
GELABERT I MIRÓ, M.ª Magdalena				
Glosadors	738	5		
JANER, Maria de la Pau				
Una vida d'Italo Svevo	736	31		
La Universitat de les Illes Balears: Història d'un projecte de normalització lingüística	737	19		
JANER MANILA, Gabriel				
Una cultura de resistència, encara	736	3		
«Es teu glosar no m'espanta...»	738	3		
JUAN, Rafel				
Fills de França a Lluc	738	31		
Ploma càndida	740	19		
JULIÀ, Coloma				
De pinte en ample	741	17		
LASSALLE POCHOT, Joaquim				
Entreviu	736	15		
LIMA, Jorge de				
Dos poemes	736	26		
(Esmenes)	737	32		
LLABRÉS I MARTORELL, Pere-Joan				
Recensió	738	35		
Compromesos a estendre el Regne de Déu dins el món	739	5		
Recensió	739	30		
L'Església de Mallorca davant la nostra cultura	741	21		
LLLEDÓ, Margalida				
Joana Serra «Cartera», glosadora de Búger	738	23		
LLOMPART, Josep M.ª				
Dos poemes de Jorge de Lima	736	26		
(Esmenes)	737	32		
J. V. Foix en l'eternitat	736	28		
La trajectòria literària de Gabriel Janer Manila	739	23		
MAIMÓ I VADELL, Joan				
L'orientalista Joan Mascaró ha retornat al seu niu essent més àguila	739	7		
MARCH I CERDÀ, Martí Xavier				
Reflexions entorn de la Literatura infantil i juvenil a les Illes Balears	740	3		
MAS I VIVES, Joan				
Els primers poemes romàntics escrits en català a Mallorca	737	21		
MIRALLES MONSERRAT, Joan				
Tot recordant el P. Gaspar Munar	740	3		
MONTSERRAT I VIDAL, Gabriel				
Sebastià Vidal «Sostre»	736	16		
MORRO I MARCÈ, Mateu				
El nacionalisme a les darreres eleccions autonòmiques	739	3		
L'Obra Cultural Balear a Santa Maria	741	20		
MUNAR, Felip				
Prada 1987	740	32		
NICOLAU AMENGUAL, Maria Teresa				
Notes per a una bibliografia del P. Gaspar Munar i Oliver	740	16		
OLIVER I JAUME, Jaume				
L'Escola Universitària de Professorat	737	15		
OBRA CULTURAL BALEAR				
Delegació d'Algaida	741	6		
Delegació de S'Arenal	741	8		
Delegació de Binissalem	741	10		
Delegació de Búger	741	11		
Delegació de Costitx	741	13		
OBRA SOCIAL DE «LA CAIXA»				
El Planetari Viatger	737	30		
Nova orientació del programa «La Caixa a les escoles»	739	26		
Les activitats pedagògiques de «La Caixa a les escoles»	741	24		
PERICÀS, Bartomeu				
Lluc per Mallorca	741	26		
PICORNELL, Climent				
Entrevista a Nadal Batle i Nicolau	737	6		
PIERAS SALOM, Gabriel				
La glosa avui	738	26		
PIÑA HOMS, Romà				
La UIB, aquell mite dels setanta	737	5		
PONS, Miquel				
Codolades de Setmana Santa	738	7		
PONS I PONS, Damià				
L'Obra Cultural Balear a Campanet	741	12		
ROIG MUNTANER, Antoni				
Quinze anys d'Universitat	737	3		
SALLERAS, Jacint				
Una Universitat per a les Illes Balears	737	17		
SASTRE, Francesca				
Miquel Alenyar: entorn del president de l'Obra Cultural Balear	741	3		
SBERT I GARAU, Miquel				
Glosadors de Llucmajor	738	10		
La dama de les boires	739	28		
SIMÓ, Carme				
Llorenç Capellà Gari, glosador	738	20		
SUAU I PUIG, Teodor				
Déu és Déu de vius i no de morts	737	27		
SUREDA VALLESPÍR, Maria Francesca				
Mallorca, terra de fantasies populars: les llegendes	739	9		
VANRELL, Miquel				
A Menorca també hi ha l'Obra Cultural Balear	741	4		
VIDAL REYNÉS, Jordi				
Entreviu amb el coronel Joaquim Lassalle Pochot	736	15		
ZUBITEGUI, J.				
El P. Gaspar Munar i la Congregació de Missioners dels Sagrats Cors	740	10		

**Visqui en propietat
a preu de lloguer.**

**VIURE EN
PROPIETAT**

PRÉSTEC HABITATGE

BANCA CATALANA

BANC INDUSTRIAL DE CATALUNYA
BANC INDUSTRIAL DEL MEDITERRANI
BANC DE BARCELONA

JUST AMB UN DIT

COBRAU, INGRESSAU, CONEIXEU EL SALDO
I L'EXTRACTE DE COMPTES

*Just amb un dit, utilitzant la Tarjeta «SA NOSTRA»
i els nostres Caixers Automàtics,
disposau dels vostres doblers,
realitzau ingressos, consultau el saldo
i obteniu un extracte del vostre compte,
en un instant i còmodament.*

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"